

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΙΤΑΓΗ

ΣΩΤΗΡΗΣ Π. ΖΑΧΑΡΙΟΥ

1^η Έκδοση 2022

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΙΤΑΓΗ

Σωτήρης Π. Ζαχαρίου

Copyright © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΛΟΥΗΣ ΠΑΡΛΑΣ ΛΤΔ

ISBN: 978-9925-558-48-3

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή ή η αναμετάδοση
του βιβλίου ή μέρους του με οποιοδήποτε μέσο ή
σε οποιαδήποτε μορφή χωρίς την άδεια του
εκδότη

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΛΟΥΗΣ ΠΑΡΛΑΣ ΛΤΔ

Τηλ. 96 558456

Στην οικογένεια μου

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα μελέτη φιλοδοξεί να παρουσιάσει στον αναγνώστη μια σφαιρική εικόνα της έννοιας της τραπεζικής επιταγής στο κυπριακό δίκαιο, μέσα από τα δέκα κεφάλαια στα οποία έχει χωριστεί. Τα κεφάλαια έχουν δομηθεί σκοπίμως κατά τρόπο ώστε να ακολουθούν μια ορθολογική σειρά, η οποία αποσκοπεί στο να παρέχει στον αναγνώστη τη δυνατότητα, αρχίζοντας από τα πιο απλά ζητήματα, να μπορεί να αντιληφθεί το κάθε επόμενο κεφάλαιο, έχοντας ως υπόβαθρο τις πληροφορίες που άντλησε από το κάθε προηγούμενο κεφάλαιο.

Στο πρώτο κεφάλαιο αναλύεται εις βάθος ο Περί Συναλλαγματικών Νόμος Κεφάλαιο 262, ο οποίος αποτελεί το κύριο νομοθέτημα που διέπει το καθεστώς της τραπεζικής επιταγής, στην κυπριακή έννομη τάξη. Πέραν της αστικής πτυχής της τραπεζικής επιταγής, με την εισαγωγή του άρθρου 305 Α στον Ποινικό Κώδικα, δημιουργήθηκαν τα αδικήματα που περιγράφονται στις υποπαραγράφους του εν λόγω άρθρου. Επομένως κατά λογική σειρά, στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται μια ανάλυση των κριτηρίων με βάση τα οποία νομιμοποιείται ένας πολίτης να καταφύγει στον μηχανισμό της ιδιωτικής ποινικής δίωξης και κυρίως όσον αφορά τα εν λόγω αδικήματα. Έπεται ότι στα κεφάλαια τρία και τέσσερα, αναλύονται τα συστατικά στοιχεία των αδικημάτων των υποπαραγράφων (α) και (β) του άρθρου 305 Α, αντίστοιχα, ως επίσης και οι σχετικές υπερασπίσεις που υπάρχουν με βάση τον Νόμο και τη σχετική νομολογία. Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην πατρότητα της υπογραφής του εκδότη της επιταγής, δηλαδή ένα θεμελιώδες σημασίας ζήτημα, που ουσιαστικά κρίνει και την υπόσταση της ίδιας της επιταγής. Στο έκτο κεφάλαιο γίνεται εκτενής αναφορά στη νομολογία που αφορά στη συνέργεια σε έκδοση επιταγής χωρίς αντίκρισμα και στην πρόκληση μη εξόφλησης της άνευ ευλόγου αιτίας, από διευθυντές εταιρειών ή άλλα εξουσιοδοτημένα πρόσωπα, ζητήματα για τα οποία η νομολογία τα τελευταία χρόνια έχει διαφοροποιηθεί όσον αφορά κυρίως την στοιχειοθέτηση της ένοχης διάνοιας του συνεργού. Στα κεφάλαια επτά, οκτώ, εννιά και δέκα αναλύονται, πάντοτε με αναφορά στην εξέλιξη της σχετικής νομολογίας, διάφορα ζητήματα τα οποία ανακύπτουν σε διαδικασίες ιδιωτικής ποινικής δίωξης. Στο κεφάλαιο επτά γίνεται αναφορά στη διαμόρφωση της νομολογίας σε σχέση με την καταχρηστική χρήση της ιδιωτικής ποινικής δίωξης για τα αδικήματα του άρθρου 305 Α, ενώ στο κεφάλαιο οκτώ γίνεται αναφορά στην ειδική υπεράσπιση που προβλέπεται στην έκτη παράγραφο του άρθρου 305 Α. Στο κεφάλαιο εννιά γίνεται αναφορά στον ρόλο που διαδραματίζει η εξόφληση μιας επιταγής από έναν κατηγορούμενο, τόσο σε σχέση με τη βαρύτητα που έχει ως μετριαστικός παράγοντας αλλά και από δικονομικής άποψης σε σχέση με την εξέλιξη της νομολογίας στο κατά πόσον επηρεάζει το δικαίωμα έφεσης, με παράθεση σχετικών προβληματισμών και εισηγήσεων. Τέλος, στο δέκατο κεφάλαιο γίνεται ανάλυση του τρόπου έκδοσης διατάγματος αποζημίωσης και του ρόλου που έχει κάτι τέτοιο, ως μετριαστικός παράγοντας κατά την επιβολή της ποινής, ως επίσης και συγκέντρωση της σχετικής νομολογίας για τους κανόνες επιδίκασης εξόδων σε ιδιωτικές ποινικές υποθέσεις.

Πέραν των ανωτέρω που αφορούν καθαρά την ουσία της μελέτης, υπάρχει και η άλλη διάσταση στο όλο εγχείρημα συγγραφής της. Προφανώς και η συγγραφή της παρούσης δεν αποτελούσε το ευκολότερο των εγχειρημάτων και δη για κάποιον ο οποίος για πρώτη φορά επιχειρούσε κάτι τέτοιο. Εντούτοις κάθε εμπόδιο, μικρό ή μεγάλο, που παρουσιάστηκε στην πορεία, ήταν ακόμα ένα στοίχημα που έπρεπε να κερδηθεί για να επιτευχθεί ο σκοπός. Ποιος ήταν ο σκοπός; Η δημιουργία μιας μελέτης η οποία θα δομηθεί ορθολογικά και θα περιλάβει κατά συγκεντρωτικό και όσο γίνεται πιο εξαντλητικό τρόπο, νόμους και νομολογίες που σχετίζονται με το εξεταζόμενο κάθε φορά ζήτημα, έτσι ώστε να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο για τον

αναγνώστη, παρέχοντας του συγκεντρωμένη τη νομολογία που αφορά το κάθε ζήτημα και τη σχετική ανάλυση, πάντοτε με κριτική σκέψη, η οποία βεβαίως χωρίς την παράθεση εισηγήσεων θα παρέμενε ημιτελής, κάτι το οποίο και σαφώς δεν πρεσβεύει την παρούσα μελέτη. Εξ ου και η δομή των κεφαλαίων στηρίζεται στη λογική της συγγραφής πρωτογενούς κειμένου με την ταυτόχρονη κατ' αντιστοιχία παράθεση αποσπασμάτων των σχετικών αποφάσεων.

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, η διαδρομή προς την ολοκλήρωση της μελέτης δεν ήταν εύκολη. Απαιτήθηκε κόπος και αμέτρητος χρόνος μελέτης και συγγραφής, ο οποίος ουσιαστικά αποτελούσε μέρος του προσωπικού χρόνου που θυσιαζόταν προς επίτευξη του σκοπού. Επίσης υπήρχε δυσκολία στον εντοπισμό βιβλιογραφίας λόγω του γεγονότος ότι δεν υπήρχε ουσιαστικά άλλη κυπριακή βιβλιογραφία πέραν από τα μοναδικά, στο είδος τους και σε νομική ποιότητα, βιβλία του αείμνηστου Χριστάκη Λουκά, τα οποία και αποτέλεσαν οδοδείκτη επί πολλών ζητημάτων της παρούσας μελέτης. Πέραν αυτού χρειάστηκε και προσωπική πρωτογενής έρευνα σε αποφάσεις του κοινοδικαίου και σε αγγλική βιβλιογραφία, ώστε να καταγραφεί μια συμβουλευτική γραμμή για ζητήματα που δεν υπάρχει ακόμα μέχρι και σήμερα κυπριακή νομολογία.

Παρά την ύπαρξη των διαφορών, κατά καιρούς, δυσκολιών εντούτοις με τη βοήθεια και τη δύναμη του Θεού και με περίσσιο πείσμα και υπομονή, ο πρώτος ενδιάμεσος στόχος, δηλαδή η έκδοση της παρούσης, έχει επιτευχθεί, προσδοκώντας βεβαίως στην ευδόωση του τελικού στόχου που είναι η ικανοποίηση του αναγνώστη ότι έχει λάβει στα χέρια του ένα χρήσιμο εργαλείο από το οποίο μπορεί να αντλήσει υλικό και ιδέες και για το οποίο άξιζε να μπει στη διαδικασία να το αποκτήσει.

Αποδίδοντας τα του Καίσαρος τω Καίσαρι σε κάθε περίπτωση, δεν θα μπορούσα βεβαίως να μην ευχαριστήσω τον κύριο Σώτο Σταυρινίδη, πρώην Α.Ε.Δ, ο οποίος πάντοτε ήταν πρόθυμος να συζητήσουμε οποιαδήποτε απορία και να μοιραστεί μαζί μου τη γνώμη του για οποιαδήποτε ερώτηση επί των ζητημάτων που αφορά η παρούσα μελέτη. Χαρακτηριστικό το σκηνικό να χτυπώ την πόρτα του γραφείου του με την κλασσική πλέον, εκ μέρους μου, ερώτηση «Κύριε Σώτο, να έρθω μέσα για απορίες;», λαμβάνοντας την επίσης κλασσική πλέον απάντησή του, «Έλα μέσα ρε ψηλέ να τα δούμε».

Κλείνοντας, να αναφέρω ότι η παρούσα μελέτη είναι αφιερωμένη στην οικογένειά μου για την αμέριστη και ειλικρινή στήριξη όλα αυτά τα χρόνια και κυρίως είναι αφιερωμένη σε αυτούς που δυστυχώς δεν είναι πλέον μαζί μας, παρ' όλα αυτά μας άφησαν ως παρακαταθήκη τις αρχές και το ήθος τους, τα οποία μας συνοδεύουν και μας συντροφεύουν στην πορεία μας.

Είθε λοιπόν, η παρούσα μελέτη να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο για τον κάθε αναγνώστη της, κάτι το οποίο συνιστά την πραγματική έννοια της ανταμοιβής των κόπων για τη συγγραφή της.

Λεμεσός 01/11/2022

Σωτήρης Π. Ζαχαρίου

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΙΤΑΓΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1	Τραπεζική επιταγή ως συναλλαγματική.....	5
1.1	Εισαγωγή – Ανάλυση	5
1.1.1	Αξιόγραφο-Ορισμός Συναλλαγματικής-Επιταγής, Αγώγιμο Δικαίωμα Κατόχου	5
1.1.2	Πελάτης τράπεζας-Σχέση Πελάτη-Τράπεζας- Εξουσία και Εντολή Πληρωμής(Mandate), Ανάκληση εντολής πληρωμής-Άρνηση Πληρωμής Επιταγής-Λανθασμένη Πληρωμή Επιταγής-Θεραπείες/Υπερασπίσεις.....	13
1.1.3	Υπογραφή εκδότη τραπεζικής επιταγής-Ικανότητα, εξουσιοδότηση και νομιμότητα υπογραφής του εκδότη-Ευθύνη εκ της υπογραφής-Ευθύνη συνδικαιούχων λογαριασμού	18
1.1.4	Έκδοση και διαπραγμάτευση επιταγής (πληρωτέας σε διαταγή ή στον κομιστή)-Οπισθογράφηση(Είδη)-Ασυμπλήρωτη Επιταγή ως ημιτελές αξιόγραφο-Υπερασπίσεις Πληρώτριας Τράπεζας-Απαλλαγή.....	26
1.1.5	Δικαιούχος Επιταγής-Λανθασμένη περιγραφή δικαιούχου σε επιταγή-Εικονικό/Ανύπαρκτο πρόσωπο ως δικαιούχος επιταγής	40
1.1.6	Αξία σε επιταγή (επαρκής αντιπαροχή, έλλειψη/παράνομη αντιπαροχής)-Κάτοχος για αξία-Υπεράσπιση στη βάση του άρθρου 27 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262	45
1.1.7	Νομιμοποιημένος Κομιστής-Δικαιώματα-Ενστάσεις και Υπερασπίσεις έναντι Νομιμοποιημένου Κομιστή-Τράπεζα ως Νομιμοποιημένος Κομιστής και ως Αντιπρόσωπος για είσπραξη (Υπερασπίσεις)-Δίγραμμες Επιταγές-Σύνοψη.....	52
1.2	Νομολογία	68
1.2.1	Ορισμός επιταγής-συναλλαγματικής.....	68
1.2.2	Υπογραφή Εκδότη	84
1.2.3	Μέρη σε συναλλαγματική-επιταγή	89
1.2.4	Έννοια αντιπαροχής σε Συναλλαγματική- Άρθρο 27 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262	93
1.2.5	Νομιμοποιημένος Κομιστής, Τεκμήριο αξίας και καλής πίστης-άρθρα 29 και 30 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262	99

2	Δικαίωμα καταχώρισης ιδιωτικής ποινικής υπόθεσης – Ποιος νομιμοποιείται να έχει την ιδιότητα του παραπονούμενου για τα αδικήματα του άρθρου 305 Α του Ποινικού Κώδικα	110
2.1	Εισαγωγή - Ανάλυση	110
2.2	Νομολογία	125
3	Αδίκημα έκδοσης επιταγής χωρίς αντίκρισμα – Άρθρο 305Α(1) του Ποινικού Κώδικα κεφαλαίο 154.....	140
3.1	Εισαγωγή – Ανάλυση	140
3.1.1	Συστατικά στοιχεία αδικήματος άρθρου 305 Α(1) του Ποινικού Κώδικα Κεφάλαιο 154-Έκδοση επιταγής χωρίς αντίκρισμα	140
3.1.2	Συστατικό στοιχείο έκδοσης της τραπεζικής επιταγής- Πότε συντελείται η έκδοση τραπεζικής επιταγής	142
3.1.3	Συστατικό στοιχείο αδικήματος για παρουσίαση της επιταγής στο πιστωτικό ίδρυμα επί του οποίου εκδόθηκε	143
3.1.4	Λόγος μη εξαργύρωσης της επιταγής-Τρόπος απόδειξης του συστατικού στοιχείου του λόγου της μη εξαργύρωσης-Νομικά Τεκμήρια	145
3.1.5	Συστατικό στοιχείο της παρέλευσης 15 ημερών από την ημερομηνία που η επιταγή παρουσιάστηκε προς εξαργύρωση, χωρίς να πληρωθεί	149
3.1.6	Υποκειμενική υπόσταση αδικήματος- Ένοχη διάνοια	150
3.2	Νομολογία	153
3.2.1	Συστατικά στοιχεία αδικήματος άρθρου 305 Α(1) του Ποινικού Κώδικα Κεφάλαιο 154.....	153
3.2.2	Συστατικό στοιχείο έκδοσης της επιταγής	157
3.2.3	Συστατικό στοιχείο έκδοσης της επιταγής	162
3.2.4	Συστατικό στοιχείο παρουσίασης της επιταγής σε τραπεζικό ίδρυμα επί του οποίου εκδόθηκε	166
3.2.5	Συστατικό στοιχείο για τον λόγο μη εξαργύρωσης της επιταγής και εκ του νόμου τεκμήρια απόδειξης του	170
3.2.6	Συστατικό στοιχείο ένοχης διάνοιας- υποκειμενικής υπόστασης της διάπραξης του αδικήματος του άρθρου 305 Α (1) του Ποινικού Κώδικα Κεφάλαιο 154.....	176

4	Αδίκημα πρόκλησης μη εξόφλησης επιταγής χωρίς εύλογη αιτία-Άρθρο 305 Α(2) του Ποινικού Κώδικα Κεφάλαιο 154-Η Υπεράσπιση της Εύλογης Αιτίας.....	178
4.1	Εισαγωγή – Ανάλυση	178
4.1.1	Συστατικά στοιχεία αδικήματος	178
4.1.2	Η υπεράσπιση της ανάκλησης επιταγής λόγω εύλογης αιτίας-Βάρος και Επίπεδο Απόδειξης"	180
4.2	Νομολογία	186
4.2.1	Συστατικά στοιχεία αδικήματος ανάκλησης επιταγής χωρίς εύλογη αιτία.....	186
4.2.2	Η υπεράσπιση της ανάκλησης επιταγής λόγω εύλογης αιτίας-Βάρος και Επίπεδο Απόδειξης	192
5	Πατρότητα Υπογραφής Εκδότη Επιταγής	205
5.1	Εισαγωγή – Ανάλυση	205
5.2	Νομολογία	213
6	Παροχή συνδρομής στη διάπραξη των αδικημάτων του άρθρου 305 Α-Ένοχη διάνοια.....	228
6.1	Εισαγωγή – Ανάλυση	228
6.2	Νομολογία	243
6.2.1	Ένοχη διάνοια - υποκειμενική υπόσταση συνεργού	243
7	Κατάχρηση διαδικασίας σε σχέση με το άρθρο 305Α του Ποινικού Κώδικα	267
7.1	Εισαγωγή – Ανάλυση	267
7.1.1	Καταπιεστική χρήση της ιδιωτικής ποινικής δίωξης.....	267
7.1.2	Έναρξη ποινικής δίωξης με μεγάλη χρονική καθυστέρηση.....	274
7.2	Νομολογία	278
7.2.1	Καταπιεστική χρήση της ιδιωτικής ποινικής δίωξης.....	278
7.2.2	Έναρξη ποινικής δίωξης με μεγάλη χρονική καθυστέρηση.....	290

8	Ειδική υπεράσπιση εδαφίου 6 του άρθρου 305Α του Ποινικού Κώδικα	300
8.1	Εισαγωγή – Ανάλυση	300
8.2	Νομολογία	301
9	Αποπληρωμή – Εξόφληση επιταγής ως μετριαστικός παράγοντας στην επιβολή ποινής – Δυνατότητα έφεσης εναντίον της καταδίκης μετά από αποπληρωμή – Εξόφληση επιταγής	305
9.1	Εισαγωγή – Ανάλυση	305
9.2	Νομολογία	312
10	Έκδοση διατάγματος αποζημίωσης – Έξοδα διαδικασίας.....	317
10.1.1	Έκδοση διατάγματος αποζημίωσης - Εισαγωγή – Ανάλυση	317
10.1.2	Νομολογία	319
10.1.3	Έξοδα Διαδικασίας – Εισαγωγή - Ανάλυση	323
10.1.4	Νομολογία	327
11	Υποθέσεις Δικαστηρίων	335

1 ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΙΤΑΓΗ ΩΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ

1.1 Εισαγωγή – Ανάλυση

1.1.1 Αξιόγραφα-Ορισμός Συναλλαγματικής-Επιταγής, Αγώγιμο Δικαίωμα Κατόχου

Τα αξιόγραφα χρησιμοποιούνται από τον 13^{ον} με 14^{ον} αιώνα και ο σκοπός της παλαιότερης μορφής αξιόγραφου, που είναι η συναλλαγματική, ήταν η μεταφορά χρημάτων. Ο εκδότης έδιδε άνευ όρων εντολή στον πληρωτή, να πληρώσει συγκεκριμένο ποσό στον δικαιούχο. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, η επιταγή αναπτύχθηκε τον 17^{ον} αιώνα σαν ειδική μορφή συναλλαγματικής, με διακριτικά χαρακτηριστικά την έκδοση της επί τράπεζας και την πληρωμή της εν όψει (η πρώτη καταγεγραμμένη επιταγή που εκδόθηκε και ήταν χειρόγραφη συντάχθηκε στις 16/2/1659). Εξ αρχής δεν υπήρχε η δυνατότητα αποδοχής της επιταγής από την πληρώτρια τράπεζα, αλλά ο σκοπός ήταν η πληρωμή του ποσού που αντιπροσώπευε η επιταγή ή η μη πληρωμή της. Επίσης αρχικά η επιταγή προοριζόταν ως μέσον για να λαμβάνει χρήματα ο πελάτης της τράπεζας από τον τρεχούμενο λογαριασμό του ή με σκοπό την πληρωμή οφειλομένων ποσών, από εμπορικές συναλλαγές του εκδότη της, προς τρίτο πρόσωπο, αποστέλλοντας με ταχυδρομείο την επιταγή ή δίδοντας την δια χειρός στον δικαιούχο. Ουσιαστικά η επιταγή ήταν εντολή του πελάτη προς την τράπεζα για να πληρώσει κάποιο ποσό στον δικαιούχο της επιταγής (E.P. Ellinger, E. Lomnicka, C.V.M Hare, Ellinger 's Modern Banking Law, Oxford University Press, 5^η έκδοση, σελίδες 386-388).

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ενός αξιόγραφου εξελίχθηκαν με τα χρόνια. Κατ' αρχάς το αξιόγραφο δίδει αγώγιμο δικαίωμα στον κάτοχο του, είναι μεταβιβάσιμο και το πιο βασικό είναι διαπραγματεύσιμο, δηλαδή αυτός που λαμβάνει το αξιόγραφο μπορεί να αποκτήσει καλύτερο τίτλο από τον μεταβιβάζοντα. Εξ αιτίας αυτών των χαρακτηριστικών, ένα αξιόγραφο συνιστά ιδιαίτερο περιουσιακό στοιχείο (E.P. Ellinger, E. Lomnicka, C.V.M Hare, Ellinger 's Modern Banking Law, Oxford University Press, 5^η έκδοση, σελίδα 388). Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά σε αγγλική βιβλιογραφία, το υλικό-από μέρος του αξιογράφου δηλαδή το έγγραφο, κυριαρχεί επί του άυλου, δηλαδή του ενσωματωμένου δικαιώματος πληρωμής (Commercial Law, Text, Cases and Materials, L.S. Sealy and R.J.A. Hooley, Oxford University Press, 4^η έκδοση, σελίδα 515). Το αξιόγραφο είναι έγγραφο το οποίο ενσωματώνει υποχρέωση πληρωμής με τρόπο ώστε ο κάτοχος να δικαιούται να απαιτήσει το ποσό που αυτό αντιπροσωπεύει, δηλαδή αποτελεί έγγραφο τίτλου επί χρημάτων (R.M. Goode, Commercial Law, 3^η Έκδοση 2004, σελίδα 476). Εξ αυτού νοείται ότι το δικαίωμα πληρωμής απαιτεί τη φυσική παράδοση του αξιογράφου. Το αξιόγραφο έγγραφο θεωρείται ως κινητή περιουσία ιδιαίτερης μορφής εφόσον η πραγματική αξία του είναι οι υποχρεώσεις που ενσωματώνει και οι οποίες ενυπάρχουν στο έγγραφο και όχι το ίδιο το έγγραφο ως υλικό (Commercial Law, Text, Cases and Materials, L.S. Sealy and R.J.A. Hooley, Oxford University Press, 4^η έκδοση, σελίδες 516-517).

Όταν ο δικαιούχος του αξιογράφου έχει την κατοχή, τότε υπάρχει ενότητα κατοχής και κυριότητας. Αν η κατοχή παράνομα διαχωριστεί από την κυριότητα, ο δικαιούχος παραμένει ο αληθής κύριος έστω και αν για παράδειγμα ο κλέφτης έχει την κατοχή και ο

πρώτος έχει αγωγήμο δικαίωμα εναντίον του τελευταίου για ιδιοποίηση (conversion, OBG Ltd v Allan (2008) AC 1). Γενικώς το αξιόγραφο έγγραφο είναι ένα έγγραφο το οποίο ενσωματώνει δικαιώματα πληρωμής ποσού, είναι μεταβιβάσιμο με παράδοση ή οπισθογράφηση και για το οποίο ο καλόπιστος τρίτος που το λαμβάνει για αξία, αποκτά καλό και πλήρη τίτλο, ασχέτως της ελαττωματικότητας του τίτλου του προκατόχου (κατ' εξαίρεση του κανόνα *nemo dat quod non habet*) και μπορεί να ενάγει στο όνομα του ιδίου δικαιώματι. Ουσιαστικά ο καλόπιστος κομιστής αποκτά αυτοτελές και πρωτότυπο δικαίωμα, ανεξάρτητο από τα δικαιώματα των προηγούμενων μερών στο αξιόγραφο. Αντίθετα με μια απλή σύμβαση όπου ο εκδοχέας δεν αποκτά καλύτερο τίτλο από αυτόν που έχει ο εκχωρητής (Chitty on Contracts, 30th edition, London, 2008).

Στην Κύπρο ισχύει σε σχέση με την τραπεζική επιταγή ο Περί Συναλλαγματικών Νόμος Κεφάλαιο 262, ο οποίος είναι πανομοιότυπος με τον αντίστοιχο αγγλικό νόμο Bills of Exchange Act 1882. Οι εν λόγω νομοθεσίες αμφότερες καθορίζουν, αντίστοιχα για την κάθε έννομη τάξη στην οποία ισχύουν, το καθεστώς της συναλλαγματικής και κατ' επέκταση της τραπεζικής επιταγής, η οποία αποτελεί είδος συναλλαγματικής πληρωτέας εν όψει και η οποία εκδίδεται επί τραπεζίτη, όπως θα αναφερθεί αναλυτικά πιο κάτω. Πέραν τούτου, που αφορά στο πλαίσιο το οποίο διέπει την αστική πτυχή της τραπεζικής επιταγής, στην κυπριακή έννομη τάξη, η έξαρση που παρουσίασε το φαινόμενο της έκδοσης επιταγών χωρίς αντίκρισμα οδήγησε τη νομοθετική εξουσία να ρυθμίσει και από ποινικής πλευράς το ζήτημα της έκδοσης μη τιμηθείσας επιταγής, με την εισαγωγή στον Ποινικό Κώδικα του άρθρου 305Α, ως τροποποιήθηκε μέχρι σήμερα, το οποίο άρθρο καθόρισε πλέον κατά ειδικό τρόπο την ποινική πτυχή της έκδοσης επιταγής χωρίς αντίκρισμα και της ανάκλησης επιταγής χωρίς εύλογη αιτία. Όπως έχει αναφερθεί κατ' επανάληψη στη σχετική νομολογία και προφανώς αυτό ήταν και το σκεπτικό του νομοθέτη για την εισαγωγή του άρθρου 305Α στον Ποινικό Κώδικα, η έκδοση επιταγών χωρίς αντίκρισμα πλήττει καίρια ένα σημαντικό έννομο αγαθό, ήτοι την ασφάλεια και την εμπιστοσύνη των συναλλαγών, η προστασία των οποίων είναι πρωταρχικής σημασίας για τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της αγοράς (SURE FOOD LTD v. ΜΙΧΑΗΛ, ΠΟΙΝΙΚΗ ΕΦΕΣΗ ΑΡ. 46/15, 20/11/2018), εφόσον σε συναλλαγές μέσω επιταγών, θα πρέπει οι εμπλεκόμενοι να μπορούν να έχουν την απαραίτητη εμπιστοσύνη ότι αυτές θα τιμηθούν κατά τον χρόνο της παρουσίασης τους και όταν θα καταστούν πληρωτέες. Σε διαφορετική περίπτωση υποσκάπτεται η εμπιστοσύνη που θα πρέπει να υπάρχει στις εμπορικές σχέσεις και ιδιαίτερα στις συναλλαγές με τη χρήση επιταγών (ΚΑΣΑΠΗ v. ΜΕΝΕΞΗ, ΠΟΙΝΙΚΗ ΕΦΕΣΗ ΑΡ. 137/2020, 18/10/2021).

Το άρθρο 305Α του Ποινικού Κώδικα Κεφάλαιο 154 ποινικοποιεί την πράξη της έκδοσης τραπεζικής επιταγής χωρίς αντίκρισμα και την πρόκληση μη εξόφλησης επιταγής χωρίς εύλογη αιτία, όπως καθορίζονται τα εν λόγω αδικήματα στις υποπαραγράφους του εν λόγω άρθρου και που ουσιαστικά δημιουργούν δύο διαφορετικά ποινικά αδικήματα (ΝΙΚΟΣ ΓΛΥΚΥΣ GNS TelemaN LTD v. ΛΑΡΤΙΔΗ, ΠΟΙΝΙΚΗ ΕΦΕΣΗ ΑΡ. 85/19, 30/6/2021). Παρά το γεγονός ότι δίδεται συγκεκριμένος ορισμός για τη νομική έννοια της επιταγής, στο άρθρο 4 του Ποινικού Κώδικα Κεφάλαιο 154, εντούτοις η μελέτη και η γνώση αποκλειστικά και μόνο της σχετικής, με το άρθρο 305Α, νομολογίας δεν μπορεί να προσφέρει πλήρη και εναργή γνώση του τομέα δικαίου ο οποίος σχετίζεται με τα αδικήματα της έκδοσης επιταγής χωρίς αντίκρισμα.

Όπως θα αναφερθεί εκτενέστερα πιο κάτω και σύμφωνα με τη σχετική νομολογία, μια τραπεζική επιταγή θεωρείται ως συναλλαγματική και εκτός εάν υπάρχει διαφορετική

πρόνοια στον Νόμο, διέπεται από τις διατάξεις του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262. Επομένως η μελέτη και η εις βάθος κατανόηση της νομικής θεωρίας των αδικημάτων του άρθρου 305Α, προϋποθέτει τη γνώση βασικών διατάξεων του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262. Οι διατάξεις της εν λόγω νομοθεσίας εφαρμόζονται στις ποινικές υποθέσεις, οι οποίες αφορούν αδικήματα έκδοσης επιταγής χωρίς αντίκρισμα, στην έκταση την οποία καθορίζει η εν λόγω νομοθεσία και η σχετική προς τούτο νομολογία. Να αναφερθεί ότι εκ των πραγμάτων, αλλά και ρητώς εν μέρει, συγκεκριμένα άρθρα του Περί Συναλλαγματικών Νόμου (π.χ. άρθρα 6, 11, 17, 18, 19, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 51, 54, 65, 66, 67, 68), δεν εφαρμόζονται για τη μορφή της συναλλαγματικής που αφορά σε τραπεζική επιταγή, όπως για παράδειγμα ότι αφορά σε αποδοχή συναλλαγματικής, εφόσον η επιταγή δεν μπορεί να είναι αντικείμενο αποδοχής (Ε.Ρ. Ellinger, E. Lomnicka, C.V.M Hare, Ellinger 's Modern Banking Law, Oxford University Press, 5^η έκδοση, σελίδα 388), αφού απευθύνεται στην τράπεζα, ως πληρωτή, με τη μορφή εντολής ή όχλησης («demand» όπως αναφέρεται στο βιβλίο «Τραπεζική Επιταγή» Χρ. Λουκά, Τόμος 1, 2^η Έκδοση 1997, σελίδα 175, επίσης West v Revenue & Customs Commissioners (2010) UKFTT 442). Γι' αυτό, εφόσον υπάρχουν επαρκή και διαθέσιμα κεφάλαια στον λογαριασμό του εκδότη, η τράπεζα υποχρεούται να πληρώσει την επιταγή, εν τη απουσία καλού λόγου για το αντίθετο. Στην περίπτωση των επιταγών, πληρωτής είναι απαραίτητα η τράπεζα, όπως φαίνεται και από το λεκτικό του άρθρου 73 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262.

Στο άρθρο 4 του Ποινικού Κώδικα Κεφάλαιο 154, καθορίζεται ότι επιταγή σημαίνει τη γραπτή εντολή του εκδότη αυτής προς τράπεζα για πληρωμή καθορισμένου ποσού σε ορισμένο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή σε δικαιούχο κομιστή, ανεξάρτητα από το εάν καθίσταται πληρωτέα σε μεταγενέστερο χρόνο από την ημερομηνία έκδοσης της ή παράδοσης της και περιλαμβάνει στον ορισμό της και τη δίγραμμη επιταγή. Όπως αναφέρθηκε στη σχετική πάγια νομολογία, μια τραπεζική επιταγή θεωρείται ως συναλλαγματική και εκτός εάν υπάρχει διαφορετική πρόνοια στον νόμο, διέπεται από τις ίδιες διατάξεις οι οποίες εφαρμόζονται για τις συναλλαγματικές. Εν ολίγοις συνάγεται εκ των ανωτέρω ότι κάποιες από τις διατάξεις του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262 εφαρμόζονται και σε ποινικές υποθέσεις, όπου οι κατηγορίες εδράζονται στο άρθρο 305Α του Ποινικού Κώδικα. Επί του ζητήματος σχετική είναι η απόφαση C.H. HEALTH & BEAUTY CARE LTD v. ΣΚΕΥΟΥ ΧΑΤΖΗΑΠΟΣΤΟΛΟΥ κ.α. Ποινική Έφεση 188/18, ημερομηνίας 25.1.2019, στην οποία επιβεβαιώθηκαν οι ως άνω αρχές.

Σημείο αναφοράς αποτελεί ο ορισμός ο οποίος δίδεται στη λέξη επιταγή με βάση τη συνδυαστική ερμηνεία των σχετικών άρθρων του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262. Το άρθρο 3 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262 καθορίζει ποια είναι η έννοια και ουσιαστικά ποια είναι τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα τα οποία θα πρέπει να συγκεντρώνει ένα αξιόγραφο ώστε να θεωρηθεί, κατά τον Νόμο, ως συναλλαγματική. Συγκεκριμένα, συναλλαγματική είναι η χωρίς όρους έγγραφη εντολή που απευθύνεται από ένα πρόσωπο σε άλλο, υπογραμμένη από το πρόσωπο που τη δίδει και η οποία απαιτεί από το πρόσωπο προς το οποίο απευθύνεται, να πληρώσει επί τη εμφανίσει ή σε ορισμένο ή καθορισμένο μελλοντικό χρόνο, ορισμένο ποσό χρημάτων σε καθορισμένο πρόσωπο ή σε διαταγή καθορισμένου προσώπου ή στον κομιστή. Η εντολή βεβαίως θα πρέπει να είναι σαφής (Joachimson v Swiss Bank Corporation (1921) 3 K.B. 110, Commercial Law, Text, Cases and Materials, L.S. Sealy and R.J.A. Hooley, Oxford University Press, 4^η έκδοση, σελίδα 631). Όταν το πληρωτέο ποσό εκφράζεται ολογράφως και αριθμητικώς και υπάρχει διαφορά μεταξύ των δύο, το ολογράφως αναφερόμενο ποσό, είναι το πληρωτέο ποσό (άρθρο 9(2) του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262).

Σχετικά επίσης, για σκοπούς της παρούσας και συνδυαστικά με τα ανωτέρω, είναι τα όσα καθορίζει το άρθρο 73 του ίδιου Νόμου, το οποίο άρθρο ορίζει ότι η επιταγή είναι συναλλαγματική που εκδίδεται επί τραπεζίτη πληρωτέα εν όψει. Βασική προϋπόθεση λοιπόν, για να θεωρηθεί ένα έγγραφο ως επιταγή, αποτελεί η αναγκαιότητα, όπως φαίνεται από το λεκτικό στον εν λόγω νόμο, να ενσωματώνει εντολή προς την τράπεζα, της οποίας εντολής το περιεχόμενο να περιορίζεται μόνο στη διαταγή για πληρωμή του ποσού στο κατονομαζόμενο, σε αυτή, πρόσωπο. Οτιδήποτε πέραν αυτού παρεκκλίνει, κατ' επέκταση, του ορισμού και της έννοιας της τραπεζικής επιταγής. Στην περίπτωση κατά την οποία ένα έγγραφο δεν πληροί τους όρους αυτούς ή το οποίο διατάζει όπως γίνει οποιαδήποτε πράξη επιπρόσθετα προς την πληρωμή των χρημάτων, τότε εκφεύγει του ορισμού της συναλλαγματικής και συνεπώς, για σκοπούς και του άρθρου 305Α, θα απουσιάζει συστατικό στοιχείο των αδικημάτων, δηλαδή η ίδια η κατά νόμον υπόσταση της τραπεζικής επιταγής ως τέτοιας (άρθρο 3 παράγραφος 2 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου). Σε περίπτωση όπου η πληρωμή του ποσού της επιταγής εξαρτηθεί από όρο ή προϋπόθεση προς την τράπεζα τότε δεν υφίσταται επιταγή, σύμφωνα με τον Περί Συναλλαγματικών Νόμο Κεφάλαιο 262, σαν συνέπεια και του γεγονότος ότι τέτοιο έγγραφο δεν αποτελεί συναλλαγματική (επίσης σύγγραμμα E.P. Ellinger, E. Lomnicka, C.V.M Hare, Ellinger 's Modern Banking Law, Oxford University Press, 5^η έκδοση, σελίδα 400).

Μια συναλλαγματική για να θεωρείται πληρωτέα εν όψει, όπως αναφέρεται στο άρθρο 10 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262, θα πρέπει είτε σε αυτή να αναφέρεται ρητά ότι είναι πληρωτέα εν όψει ή σε πρώτη ζήτηση ή με την εμφάνιση της προς εξαργύρωση, είτε όταν επ' αυτής ρητά αναφέρεται ο χρόνος πληρωμής (Barsdell v Kerr (1972) 2 NZLR 731). Όσον αφορά τον χρόνο πληρωμής και εξαργύρωσης μιας επιταγής, είναι απαραίτητο να συντρέχει μια εκ των ανωτέρω προϋποθέσεων ώστε ένα αξιόγραφο έγγραφο, να θεωρείται εν πρώτοις πληρωτέο εν όψει. Εφόσον ένα τέτοιο έγγραφο διαφανεί ότι είναι πληρωτέο εν όψει και εφόσον συντρέχουν και οι λοιπές εκ του νόμου προϋποθέσεις, αυτό το έγγραφο καθίσταται συναλλαγματική και σωρευτικά υπό τη συνδυαστική ερμηνεία των ανωτέρω θεωρείται τραπεζική επιταγή εν τη εννοία του νόμου.

Συναλλαγματική δεν είναι άκυρη εκ μόνου του λόγου ότι είναι προχρονολογημένη ή μεταχρονολογημένη, ή ότι φέρει ημερομηνία Κυριακής (άρθρο 13 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262, Hitchcock v Edwards (1889) 60 LT 636, Robinson v Benkel (1913) 29 TLR 475). Μια μεταχρονολογημένη επιταγή είναι έγκυρη και παραμένει μεταβιβάσιμη. Η μεταχρονολόγηση της επιταγής επηρεάζει μόνο στο γεγονός ότι η εξουσία της τράπεζας να την πληρώσει υφίσταται κατά ή μετά την ημερομηνία που φαίνεται στην επιταγή και όχι από την έκδοση της και θα πρέπει η τράπεζα να αρνηθεί την πληρωμή της επιταγής πριν την ημερομηνία που φαίνεται επ' αυτής (Pollock v Bank of New Zealand (1902) 20 NWLR 174). Σε περίπτωση που η τράπεζα πληρώσει την επιταγή πριν από αυτήν την ημερομηνία, τότε ενεργεί κατά παράβαση της εντολής που της δόθηκε από τον πελάτη της (A.G. Guest, Chalmers and Guest on Bills of Exchange and Cheques, 17th Edition, London, 2009, 2-098). Σε αγγλικά συγγράμματα υπάρχει και η εξής ενδιαφέρουσα άποψη ότι, από τη μια πλευρά, η μεταχρονολογημένη επιταγή είναι έγκυρη και κανονική στην όψη της, όμως από την άλλη πλευρά όσον αφορά την πληρωμή της, δεν υφίσταται έγκυρη εντολή προς την τράπεζα πριν από την αναφερόμενη ημερομηνία πληρωμής της (E.P. Ellinger, E. Lomnicka, C.V.M Hare, Ellinger 's Modern Banking Law, Oxford University Press, 5^η έκδοση, σελίδα 428).

Να σημειωθεί ότι σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 3 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262, μια συναλλαγματική δεν είναι άκυρη για τον λόγο ότι δεν είναι χρονολογημένη ή γιατί δεν καθορίζει την αξία που δόθηκε ή αν έχει δοθεί οποιαδήποτε αξία για αυτήν ή γιατί δεν ορίζει τον τόπο στον οποίο εκδόθηκε ή τον τόπο όπου είναι πληρωτέα. Για τις τραπεζικές επιταγές, λόγω του γεγονότος ότι πλέον η κάθε τράπεζα έχει τυποποιημένη μορφή επιταγών, το πιο σύνηθες που μπορεί να συναντήσει κάποιος είναι να μην είναι συμπληρωμένο το μέρος της επιταγής που αφορά τη χρονολόγηση της ή το όνομα του δικαιούχου της. Αυτό όμως δεν αφαιρεί από την εγκυρότητα του αξιογράφου. Εφόσον τέτοια επιταγή συμπληρωθεί και καταστεί από ημιτελές έγγραφο σε πλήρως συμπληρωμένο, τηρουμένων των άλλων τυπικών εκ του νόμου προϋποθέσεων, συνιστά πλήρως συμπληρωμένη επιταγή όπως θα αναλυθεί και πιο κάτω. Δικαίωμα και εξουσία για συμπλήρωση της επιταγής έχει ο κάτοχος για αξία, σύμφωνα με συγκεκριμένες προϋποθέσεις που αναλύονται εκτενέστερα πιο κάτω.

Τα πιο πάνω αποτελούν ένα χρήσιμο οδηγό τόσο για την πλευρά της κατηγορούσας αρχής, ώστε να αντλήσει καθοδήγηση περί των όσων οφείλει να αποδείξει ως προς το εν λόγω ζήτημα, όσο και για την πλευρά του κατηγορούμενου αφού αποτελεί ένα λεπτομερές και νομικά τεχνικό σημείο, με διάφορες παραμέτρους και ως εκ τούτου δυνατόν ο κατηγορούμενος να επιτύχει την αθώωση του, εφόσον καταρρίψει τη σωρευτική απόδειξη των εν λόγω λεπτομερειών και χαρακτηριστικών στοιχείων που καθορίζουν την κατά νόμον υπόσταση της τραπεζικής επιταγής ως τέτοιας. Τα ανωτέρω, αναλόγως της υπόθεσης, μπορούν να αποτελέσουν υπεράσπιση και σε περίπτωση αστικής αγωγής στη βάση εκδοθείσας επιταγής που δεν τιμήθηκε.

Συνοπτικά, επιταγή είναι η χωρίς όρους έγγραφη εντολή που δίδεται από τον εκδότη και η οποία δημιουργεί στον τραπεζίτη την υποχρέωση να πληρώσει, με την εμφάνιση της, συγκεκριμένο χρηματικό ποσό σε κάποιο καθορισμένο πρόσωπο ή σε διαταγή του προσώπου αυτού ή στον κομιστή και η οποία εντολή δεν δημιουργεί οποιανδήποτε άλλη υποχρέωση στον τραπεζίτη πλην της πληρωμής των χρημάτων, σε συγκεκριμένο χρόνο (βλέπε σχετικά *Harts Law of Banking*, 4^η Έκδοση, σελίδα 327). Ως εκ τούτου μια επιταγή για να θεωρείται, εν τη εννοία του νόμου ως τραπεζική επιταγή, σε σχέση και με τα αδικήματα του άρθρου 305Α του Ποινικού Κώδικα Κεφάλαιο 154, θα πρέπει να ικανοποιεί τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά γνωρίσματα μιας συναλλαγματικής, όπως αυτά καθορίζονται στον Περί Συναλλαγματικών Νόμο Κεφάλαιο 262. Αυτό αποτελεί απόρροια του γεγονότος ότι οι πρόνοιες του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262 έχουν εφαρμογή και στις περιπτώσεις των τραπεζικών επιταγών, όσον αφορά το άρθρο 305Α του Ποινικού Κώδικα, κάτι το οποίο έχει ιδιαίτερη πρακτική σημασία, καθότι δυνατόν να αντληθούν ορισμένες ειδικές υπερασπίσεις, οι οποίες μπορούν να εγερθούν σε τέτοιες ποινικές υποθέσεις. Συνδυαστικά τα πιο πάνω άρθρα, οδηγούν στο συμπέρασμα ότι τραπεζική επιταγή θεωρείται ένα αξιόγραφο έγγραφο το οποίο θα πρέπει να πληροί τα χαρακτηριστικά τα οποία φέρει μια συναλλαγματική και το οποίο θα πρέπει απαραίτητα να είναι πληρωτέο στον δικαιούχο, εν όψει ή σε πρώτη ζήτηση ή με την εμφάνιση προς εξαργύρωση και αυτό περιλαμβάνει και την περίπτωση όταν στην τραπεζική επιταγή ρητά αναφέρεται ο χρόνος πληρωμής της (E.P. Ellinger, E. Lomnicka, C.V.M Hare, Ellinger 's *Modern Banking Law*, Oxford University Press, 5^η έκδοση, σελίδα 398). Με βάση τα πιο πάνω και τη σχετική προς τούτο νομολογία, ο ορισμός και η έννοια της επιταγής στο ερμηνευτικό άρθρο 4 του Ποινικού Κώδικα, δεν μπορεί να αποκλίνει από την έννοια της επιταγής όπως καθορίζεται με τη συνδυαστική ερμηνεία των άρθρων 3 και 73 του Περί

Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262. Συνεπώς αυτοί οι ορισμοί χρησιμοποιούνται ως συγκλίνοντες σε ποινικές υποθέσεις που αφορούν στο άρθρο 305Α.

Ένα από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα μιας συναλλαγματικής είναι η μεταβιβασιμότητα της. Η συναλλαγματική διαπραγματεύεται όταν αυτή μεταβιβάζεται από ένα πρόσωπο σε άλλο με τέτοιο τρόπο ώστε να καταστήσει τον εκδοχέα κάτοχο της συναλλαγματικής (άρθρο 31(1) του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262). Σύμφωνα με το άρθρο 8 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262, κάθε συναλλαγματική είναι μεταβιβάσιμη εκτός αν περιέχει λέξεις που απαγορεύουν τη μεταβίβαση ή που δηλώνουν πρόθεση όπως αυτή πρέπει να μην είναι μεταβιβάσιμη και είναι έγκυρη μεταξύ των μερών αυτής, αλλά δεν είναι μεταβιβάσιμη (παράγραφος 1). Μεταβιβάσιμη συναλλαγματική δύναται να είναι πληρωτέα είτε σε διαταγή είτε στον κομιστή (παράγραφος 2). Εξ αυτού του χαρακτηριστικού της, η τραπεζική επιταγή αποτελεί μέσον πληρωμής και συναλλαγής.

Ως προς τη φύση μιας συναλλαγματικής, κατ' επέκταση και μιας επιταγής, ορίζεται σύμφωνα με τη νομολογία ότι οι πληρωμές που γίνονται με επιταγή εξισώνονται με πληρωμές τοις μετρητοίς. Αποτέλεσμα αυτού είναι ότι οι υπερασπίσεις που μπορούν να προβληθούν είναι περιορισμένες και θα πρέπει, για παράδειγμα, στην αστική πτυχή της διαφοράς να συσχετιστούν είτε με την πληρωμή, είτε με την εγκυρότητα της επιταγής (*Heatron Co Ltd v. Χριστόφορου Κώστα Σωκράτους*, (2012) 1 Α.Α.Δ. 1034). Οι υπερασπίσεις αυτές δηλαδή, πρέπει να αφορούν σε ισχυρισμό ότι, για παράδειγμα, υπήρχαν δόλιες παραστάσεις (*fraudulent representation*) ή παντελής αποτυχία του ανταλλάγματος (*failure of consideration*, *Hermes Insurance Co. Ltd v. Theodorides* (1983) 1 CLR 333).

Όπως αναφέρθηκε στην υπόθεση **Nova (Jersey) Knit Ltd v. Kammgarn Spinnerei G.m.b.H** [1977] 2 All ER 463 (HL), μια συναλλαγματική, κατ' επέκταση και μια επιταγή, θα πρέπει σύμφωνα με το Section 3 του Bills of Exchange Act 1882, το οποίο είναι πανομοιότυπο με το άρθρο 3 του Κεφαλαίου 262, να θεωρείται ως εντολή για άνευ όρων πληρωμή σε μετρητά. Διαφορετική ερμηνεία θα σήμαινε, σε περίπτωση συναλλαγής πώλησης, ότι αυτή διενεργείται επί πιστώσει, με όλες τις νομικές συνέπειες και προεκτάσεις. Όπως εξηγείται περαιτέρω στην εν λόγω απόφαση, η συναλλαγματική ή η επιταγή είναι από μόνη της μια σύμβαση, ξεχωριστή από τέτοια σύμβαση πώλησης και γι' αυτό ο αγγλικός νόμος επιτρέπει την προβολή υπερασπίσεων οι οποίες στηρίζονται μόνο σε ισχυρισμούς γεγονότων που στοιχειοθετούν δόλο ή μη εγκυρότητα της επιταγής ή αποτυχία της αντιπαροχής. Αποσπάσματα από τη σχετική με τα πιο πάνω νομολογία παρατίθενται στην ενότητα 1.2.1, πιο κάτω.

Όσον αφορά την αστική πτυχή της με τήμησης μιας εκδοθείσας επιταγής, στην υπόθεση **Heatron Co. Ltd. v. Sokratous** (2012) 1 Α.Α.Δ.1034 αναφέρθηκε, σε σχέση με τη νομική φύση της επιταγής, ότι το αγώγιμο δικαίωμα στοιχειοθετείται όταν μια συναλλαγματική και κατ' εφαρμογή του άρθρου 73 μια επιταγή, παρουσιαστεί δεόντως για πληρωμή (άρθρο 45, επίσης Κρατίδης Ελευθέριος ν. Τάκη Σταυρού Λαγού (2002) 1 ΑΑΔ 328), δεν τιμηθεί εξ αιτίας μη πληρωμής (άρθρο 47) και δοθεί ειδοποίηση προς τον εκδότη και τυχόν οπισθογράφους για το γεγονός της μη τήμησης της (άρθρο 48), σύμφωνα με τους κανόνες ειδοποίησης περί μη τήμησης (άρθρο 49), εκτός εάν η μη παροχή, ή η καθυστέρηση στην παροχή, ειδοποίησης δικαιολογηθεί με βάση τις πρόνοιες του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262 (άρθρο 50). Παρενθετικά να αναφερθεί επίσης, όσον αφορά τη δικογράφηση, ότι ο ενάγοντας έχει υποχρέωση στην έκθεση απαίτησης να αναφέρει, πέραν των ανωτέρω, την ημερομηνία της επιταγής, το ποσό και το όνομα του

εκδότη και του δικαιούχου ή κατόχου της επιταγής. Επιπλέον, θα πρέπει να δικογραφούνται οι σχετικές λεπτομέρειες σε σχέση με το ότι η επιταγή δεν τιμήθηκε και ότι παραμένει απλήρωτη (Bullen & Leake and Jacobs, *Precedents of Pleadings*).

Η μη δικαιολογημένη παράλειψη ειδοποίησης μπορεί να επιφέρει συνέπειες όπως για παράδειγμα το γεγονός ότι οποιοσδήποτε, εκδότης ή οπισθογράφος, προς τον οποίον δεν δόθηκε τέτοια ειδοποίηση, απαλλάσσεται (άρθρο 48). Αυτό εξηγείται και από το γεγονός ότι ο οπισθογράφος που αναγκάζεται να πληρώσει έχει δικαίωμα να λάβει τα χρήματα από τους προγενέστερους οπισθογράφους ή και τον εκδότη και η ευθύνη που αναλαμβάνουν είναι αντίστοιχη της προσωπικής εγγύησης εξασφάλισης πληρωμής ενός δανείου του χρεώστη (*Scholefield Goodman & Sons Ltd v Zyngier* (1984) LR 455, *Berghoff Trading Ltd v Swinbrook Developments Ltd* (2009) EWCA Civ 413).

Επίσης η συναλλαγματική ή η επιταγή, πρέπει να παρουσιαστεί δεόντως για πληρωμή, κατά τον τρόπο που αναφέρεται στο άρθρο 45 και αν δεν παρουσιαστεί με τον τρόπο αυτό, ο εκδότης και οι οπισθογράφοι απαλλάσσονται, τηρουμένων των εξαιρέσεων του άρθρου 46 του Νόμου, που δικαιολογούν την καθυστέρηση ή τη μη παρουσίαση για πληρωμή. Καθυστέρηση στην παρουσίαση προς πληρωμή επιτρέπεται όταν η καθυστέρηση προκαλείται από περιστάσεις που εκφεύγουν από τον έλεγχο του κατόχου και δεν δύνανται να αποδοθούν σε παράλειψη, παράπτωμα ή αμέλεια αυτού (χαρακτηριστικό και ενδιαφέρον παράδειγμα η υπόθεση *Cornelius v Banque Franco-Serbe* (1942) 1 KB 29, όπου η εμφάνιση κατέστη αδύνατη λόγω της γερμανικής εισβολής στην Ολλανδία). Όταν η αιτία της καθυστέρησης παύει να υπάρχει, η παρουσίαση πρέπει να γίνεται με εύλογη επιμέλεια. Η παρουσίαση προς πληρωμή δεν απαιτείται (α) όταν, μετά την άσκηση εύλογης επιμέλειας, η παρουσίαση όπως απαιτείται από τον Νόμο, δεν δύναται να επιτευχθεί, (β) όταν ο πληρωτής είναι εικονικό πρόσωπο, (γ) όσον αφορά τον εκδότη, όταν ο πληρωτής δεν υποχρεούται, όπως μεταξύ του ιδίου και του εκδότη, να αποδεχθεί ή να πληρώσει τη συναλλαγματική και ο εκδότης δεν έχει λόγο να πιστεύει ότι η συναλλαγματική θα πληρωθεί αν παρουσιαστεί, (δ) όσον αφορά οπισθογράφο, όταν η συναλλαγματική έγινε αποδεκτή ή έγινε προς διευκόλυνση του εν λόγω οπισθογράφου και αυτός δεν έχει λόγο να αναμένει ότι η συναλλαγματική θα πληρωθεί αν παρουσιαστεί και (ε) με ρητή ή σιωπηρή παραίτηση από το δικαίωμα παρουσίασης.

Σύμφωνα με το άρθρο 45(1β), όταν η συναλλαγματική είναι πληρωτέα εν όψει τότε, τηρουμένων των διατάξεων του Νόμου, η παρουσίαση πρέπει να γίνει εντός εύλογου χρόνου μετά την έκδοση της για να καταστήσει τον εκδότη υπεύθυνο και εντός εύλογου χρόνου μετά την οπισθογράφηση της, για να καταστήσει τον οπισθογράφο υπεύθυνο. Κατά τον καθορισμό του τι είναι εύλογος χρόνος, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η φύση της συναλλαγματικής, τα συναλλαγματικά ήθη σε σχέση με παρόμοιες συναλλαγματικές και τα γεγονότα της συγκεκριμένης περίπτωσης. Η παρουσίαση πρέπει να γίνει από τον κάτοχο ή από κάποιο πρόσωπο εξουσιοδοτημένο να δεχθεί πληρωμή εκ μέρους του, σε εύλογη ώρα εργασίας ημέρας, στον κατάλληλο τόπο όπως καθορίζεται στον Νόμο, είτε προς το πρόσωπο που ορίζεται από τη συναλλαγματική ως πληρωτής, ή προς κάποιο άλλο πρόσωπο εξουσιοδοτημένο να πληρώσει ή να αρνηθεί εκ μέρους του πληρωτή, αν με την άσκηση εύλογης επιμέλειας το πρόσωπο αυτό μπορεί να βρεθεί εκεί (παράγραφος γ). Για σκοπούς του άρθρου 45 και καθ' όσον αφορά επιταγή, παρουσίαση συναλλαγματικής περιλαμβάνει τη διαβίβαση στοιχείων της επιταγής με ηλεκτρονικά μέσα προς την πληρώτρια τράπεζα και τον εκδότη της επιταγής (παράγραφος 2 του άρθρου 45). Εφόσον τηρηθούν όλα τα πιο πάνω τότε ο κάτοχος, σε περίπτωση που η συναλλαγματική δεν τιμάται εξαιτίας μη

πληρωμής, αποκτά άμεσο δικαίωμα προσφυγής εναντίον του εκδότη και των οπισθογράφων (άρθρο 47(2) του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262). Συναλλαγματική δεν τιμάται εξαιτίας μη πληρωμής όταν αυτή παρουσιάζεται δεόντως προς πληρωμή και υπάρχει άρνηση πληρωμής ή δεν μπορεί να εξασφαλιστεί ή όταν παρουσίαση εξαιρείται και η συναλλαγματική είναι ληξιπρόθεσμη και μη πληρωθείσα (άρθρο 47 παράγραφος 1).

Στο άρθρο 74 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262 αναφέρεται, σχετικά με την παρουσίαση επιταγής, ότι τηρουμένων των διατάξεων του Νόμου, όταν επιταγή δεν παρουσιάζεται προς πληρωμή εντός εύλογου χρόνου από την έκδοση της και ο εκδότης ή το πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου αυτή εκδίδεται είχε το δικαίωμα κατά τον χρόνο της παρουσίασης αυτής όσον αφορά μεταξύ αυτού και του τραπεζίτη να είχε ήδη πληρώσει την επιταγή και υφίσταται πραγματική ζημιά εξαιτίας της καθυστέρησης, αυτός απαλλάσσεται κατά την έκταση της ζημιάς αυτής, δηλαδή κατά την έκταση που ο εκδότης αυτός ή πρόσωπο που είναι πιστωτής του τραπεζίτη αυτού για ποσό μεγαλύτερο εκείνου για το οποίο θα ήταν αν είχε πληρωθεί η εν λόγω επιταγή. Κατά τον ορισμό του τι είναι εύλογος χρόνος πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η φύση του εγγράφου, τα εμπορικά και τραπεζικά έθιμα και τα περιστατικά της συγκεκριμένης υπόθεσης. Ο κάτοχος της επιταγής αυτής αναφορικά με την οποία ο εκδότης ή το πρόσωπο αυτό απαλλάσσεται θα είναι πιστωτής του τραπεζίτη αυτού, αντί του εν λόγω εκδότη ή προσώπου, κατά την έκταση της απαλλαγής αυτής και θα δικαιούται να ανακτήσει το ποσό από αυτόν (E.P. Ellinger, E. Lomnicka, C.V.M Hare, Ellinger 's Modern Banking Law, Oxford University Press, 5η έκδοση, σελίδα 419). Ουσιαστικά ο κάτοχος, υπό τέτοιες συνθήκες, υποκαθίσταται στη θέση του εκδότη για τα δικαιώματα του έναντι της τράπεζας. Παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση όπου ο λογαριασμός του εκδότη είχε τα απαραίτητα κεφάλαια για πληρωμή της επιταγής αλλά η τράπεζα πτώχευσε, στο μεσοδιάστημα και πριν να εξαργυρωθεί η επιταγή. Αν η μη τήρηση ήταν αποτέλεσμα καθυστέρησης της παρουσίασης (όπως αναφέρθηκε πιο πάνω) επήλθε εξαιτίας της πτώχευσης και η τράπεζα πλήρωσε μόνο μέρος της οφειλής της ως μέρος στον δικαιούχο ενός λογαριασμού, δεδομένου ότι υφίσταται η σχέση οφειλέτη-δανειστή μεταξύ τους, π.χ. πλήρωσε ως μέρος μόνο 30 σεντ έναντι του κάθε κατατεθειμένου ευρώ, τότε ο εκδότης της επιταγής απαλλάσσεται έναντι του δικαιούχου της επιταγής, από το μέρος της επιταγής που αντιστοιχεί στα 70 σεντ έναντι του κάθε ευρώ, ποσό το οποίο ο κάτοχος της επιταγής θα διεκδικήσει από την τράπεζα κατά την εκκαθάριση της.

Να σημειωθεί ότι μετά από σχετική τροποποίηση του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262, εισήχθησαν νέα άρθρα τα οποία καθορίζουν επιπρόσθετες διαδικασίες παρουσίασης μιας επιταγής στο πιστωτικό ίδρυμα από το οποίο εκδόθηκε. Το άρθρο 74Α του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262, καθορίζει ότι οποιοσδήποτε τραπεζίτης, δύναται αφού εξασφαλίσει την προηγούμενη έγκριση της Κεντρικής Τράπεζας, να υιοθετήσει τις διαδικασίες παρουσίασης επιταγών που περιγράφονται στα άρθρα 74Β και 74Γ του Νόμου. Το άρθρο 74Β αναφέρει ότι τηρουμένων των διατάξεων του άρθρου 45 του Νόμου, όταν τραπεζίτης επί του οποίου σύρεται η επιταγή, με ανακοίνωση του που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, έχει καθορίσει διεύθυνση, στην οποία μπορούν να παρουσιάζονται επιταγές που σύρονται επί του ιδίου και δεν έχει δημοσιεύσει με παρόμοιο τρόπο ανακοίνωση ακύρωσης της διεύθυνσης αυτής, η επιταγή θεωρείται ότι παρουσιάζεται στον κατάλληλο τόπο, εάν η παρουσίαση έγινε στην εν λόγω διεύθυνση.

Το άρθρο 74Γ(1) του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262 αναφέρει ότι, τραπεζίτης δύναται να παρουσιάσει επιταγή για πληρωμή στον τραπεζίτη, επί του οποίου

σύρεται η επιταγή, διαβιβάζοντας του τα ουσιώδη στοιχεία της επιταγής με ηλεκτρονικά μέσα, αντί με την παρουσίαση του πρωτότυπου της επιταγής. Ουσιώδη στοιχεία της επιταγής είναι σύμφωνα με την παράγραφο 6 του εν λόγω άρθρου, ο αύξων αριθμός της επιταγής, ο κωδικός αριθμός του τραπεζίτη επί του οποίου σύρεται η επιταγή, ο αριθμός λογαριασμού του εκδότη της επιταγής και το ποσό της επιταγής, το οποίο έχει αναγραφεί από τον εκδότη της επιταγής. Σε περίπτωση κατά την οποία η επιταγή παρουσιάζεται για πληρωμή, δυνάμει του εν λόγω άρθρου, η παρουσίαση δεν απαιτείται να γίνει σε καθορισμένο τόπο εργασίας ή εργάσιμο χρόνο (παράγραφος 2).

Σε περίπτωση κατά την οποία, εάν πριν το κλείσιμο της εργάσιμης ημέρας που ακολουθεί την παρουσίαση επιταγής, δυνάμει του άρθρου 74Γ, ο τραπεζίτης, επί του οποίου σύρεται η επιταγή, απαιτήσει από τον τραπεζίτη ο οποίος έχει παρουσιάσει την επιταγή, να παρουσιάσει το πρωτότυπο της επιταγής, τότε η παρουσίαση δυνάμει του άρθρου αυτού δεν αναγνωρίζεται και το άρθρο αυτό δεν εφαρμόζεται όσον αφορά τη μεταγενέστερη παρουσίαση του πρωτοτύπου της επιταγής (παράγραφος 3) και η απαίτηση δυνάμει της παραγράφου 3 για παρουσίαση του πρωτοτύπου επιταγής δεν συνιστά ένδειξη πρόθεσης μη εξόφλησης της επιταγής (παράγραφος 4). Οποτεδήποτε η παρουσίαση επιταγής γίνεται δυνάμει του εν λόγω άρθρου, ο τραπεζίτης, ο οποίος παρουσίασε την επιταγή και ο τραπεζίτης επί του οποίου σύρεται η επιταγή, υπόκεινται στις ίδιες υποχρεώσεις σε σχέση με την είσπραξη και πληρωμή της επιταγής, ως εάν να είχε παρουσιασθεί για πληρωμή το πρωτότυπο της επιταγής (παράγραφος 5).

1.1.2 Πελάτης τράπεζας-Σχέση Πελάτη-Τράπεζας- Εξουσία και Εντολή Πληρωμής(Mandate), Ανάκληση εντολής πληρωμής- Άρνηση Πληρωμής Επιταγής-Λανθασμένη Πληρωμή Επιταγής- Θεραπείες/Υπερασπίσεις

Ο εκδότης της επιταγής θα πρέπει να τηρεί λογαριασμό στην πληρώτρια τράπεζα, κάτι το οποίο αυτομάτως στοιχειοθετεί και τη σχέση πελάτη-τράπεζας (E.P. Ellinger, E. Lomnicka, C.V.M Hare, Ellinger 's Modern Banking Law, Oxford University Press, 5η έκδοση, σελίδα 119). Η τήρηση λογαριασμού αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της σχέσης τράπεζας-πελάτη (Iskandar v Bank of America National Trust & Savings Association (1998) 1 SLR 37) και η τράπεζα δεσμεύεται και στη βάση εξυπακουόμενου όρου της συμφωνίας, ανάμεσα σε άλλα, να επιδεικνύει εύλογη επιμέλεια και δεξιότητα κατά την εκτέλεση των εντολών του πελάτη της για μεταφορές χρημάτων (Barclays Bank plc v Quincere Ltd (1992) 4 All ER 376). Το δόλιο άνοιγμα λογαριασμού στο όνομα τρίτου προσώπου δεν στοιχειοθετεί τέτοια σχέση αφού θα πρέπει να υπάρξει σύμπτωση της βούλησης των δύο μερών, προτιθέμενου πελάτη και τράπεζας, ότι αυτός είναι ο σκοπός τους (Paget's Law of Banking, 7^η Έκδοση, σελίδα 35, Robinson v Midland Bank Ltd (1925) 41 TLR 402, Stoney Stanton Supplies (Coventry) Ltd v Midland Bank Ltd (1966) 2 Lloyd's Rep 373, διαφορετικό το αποτέλεσμα στην υπόθεση Thavorn v Bank of Credit and Commerce International SA (1985) 1 Lloyd's Rep 259 όπου η θεία άνοιξε λογαριασμό στο όνομα του ανιψιού της με τον όρο ότι εν όσω είναι εν ζωή θα διαχειρίζεται η ίδια τον λογαριασμό).

Πελάτης θεωρείται το πρόσωπο που διατηρεί λογαριασμό στην τράπεζα (Commercial Law, Text, Cases and Materials, L.S. Sealy and R.J.A. Hooley, Oxford University Press, 4η έκδοση, σελίδα 611, Joachimson v Swiss Bank Corporation (1921) 3 K.B. 110, Thavorn v Bank of Credit and Commerce International SA (1985) 1 Lloyd's Rep 259). Για σκοπούς

του παρόντος, ο ορισμός της τράπεζας και του τραπεζίτη έχει καθοριστεί ως το νομικό πρόσωπο, το οποίο διεξάγει τραπεζική επιχείρηση ή τραπεζικές εργασίες και περιλαμβάνει την Κεντρική Τράπεζα. Η σχέση πελάτη-τράπεζας που δημιουργείται, είναι της φύσεως οφειλέτη-δανειστή με τη διαφοροποίηση ότι ο οφειλέτης (τράπεζα) δεν έχει υποχρέωση να αναζητήσει τον δανειστή (πελάτη) για να του επιστρέψει το ποσό, αλλά αυτό γίνεται με την εντολή του πελάτη για επιστροφή ή πληρωμή του ποσού και σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με την απαίτηση του, τότε στοιχειοθετείται το αγώγιμο δικαίωμα του πελάτη εναντίον της τράπεζας (Joachimson v Swiss Bank Corporation (1921) 3 K.B. 110).

Η σχέση αυτή, πελάτη-τράπεζας, δεν είναι σχέση παρακαταθέτη-θεματοφύλακα διότι σε τέτοια περίπτωση η τράπεζα θα έπρεπε να επιστρέφει τα ίδια χρήματα *in specie* και αν τα χρησιμοποιούσε ως δικά της τότε ο πελάτης θα δικαιούτο και το οποιοδήποτε κέρδος δυνατόν να προέκυπτε (E.P. Ellinger, E. Lomnicka, C.V.M Hare, Ellinger's Modern Banking Law, Oxford University Press, 5η έκδοση, σελίδα 119). Επίσης ούτε σχέση εμπιστευματοπάρου-εμπιστευματοδόχου θα μπορούσε να ήταν για τον ίδιο λόγο (Evans & Associates v Citibank Ltd (2003) NSWSC 204), διότι σε τέτοια περίπτωση η τράπεζα θα έπρεπε το οποιοδήποτε κέρδος απεκόμιζε από τα κεφάλαια να το απέδιδε στον πελάτη αλλιώς αυτός θα είχε βάσιμο αγώγιμο δικαίωμα εναντίον της (proprietary claim). Πέραν τούτου, τα κεφάλαια του πελάτη δεν τοποθετούνται κατά τρόπο απομονωμένο από τα άλλα κεφάλαια στην τράπεζα ώστε να υπάρχει συγκεκριμένο και ξεκάθαρο αντικείμενο του εμπιστεύματος (Akbar Khan v Attar Singh (1936) 2 All ER 545). Η σχέση οφειλέτη-δανειστή εξυπηρετεί και τον σκοπό των τραπεζικών ιδρυμάτων, δηλαδή να μπορούν να χρησιμοποιούν τα κεφάλαια για δικούς τους σκοπούς και να τα επιστρέφουν, με ή χωρίς τόκο, είτε σε συγκεκριμένο χρόνο είτε κατ' απαίτηση του πελάτη (υπάρχουν φυσικά υπηρεσίες ενός τραπεζικού ιδρύματος που εμπίπτουν στις πιο πάνω αναφερθείσες έννομες σχέσεις αλλά δεν αφορούν το παρόν ζήτημα). Στα πλαίσια της σχέσης δανειστή-οφειλέτη, τα κεφάλαια κατά νόμον ανήκουν στην τράπεζα και όχι στον δικαιούχο του τηρούμενου λογαριασμού (Dex Asia Ltd v DBS Bank (HK) Ltd (2009) 5 HKC 289).

Στη βάση αυτής της σχέσης και κατά τη μεταξύ τους συμφωνία (Libyan Arab Foreign Bank v Bankers Trust Co (1989) Q.D. 728 Queen's Bench Division), δημιουργείται και η υποχρέωση της τράπεζας, μεταξύ άλλων, να υπακούει την εντολή του πελάτη για πληρωμή ποσού σε συγκεκριμένο πρόσωπο, εντολή που δίδεται με την έκδοση μιας επιταγής και η οποία εντολή ταυτόχρονα δίδει το δικαίωμα στην τράπεζα να χρεώσει με το ανάλογο ποσό τον λογαριασμό του πελάτη της (Burnett v Westminster Bank Ltd (1966) 1 QB 742, Kprohahor v Woolwich Building Society (1996) 4 All ER 119, Cooper v National Westminster Bank plc (2009) EWHC 3035 QB). Νοούμενου ότι υπάρχουν επαρκή και διαθέσιμα κεφάλαια και η επιταγή δεν είναι μεταχρονολογημένη, η μη πληρωμή της επιταγής, χωρίς επαρκή δικαιολογία, συνιστά παράβαση της συμφωνίας που έχει η τράπεζα με τον πελάτη της (Sierra Leone Telecommunications Co. Ltd v Barclays Bank plc (1998) 2 All ER 821). Εφόσον η επιταγή είναι συμπληρωμένη και κανονική στην όψη της, περιλαμβανομένης και της οπισθογράφησης της (όπου απαιτείται) και η εντολή είναι σαφής χωρίς τυχόν αλλοιώσεις και εφόσον δεν υπάρχει νομικό κώλυμα, τότε η τράπεζα οφείλει να πληρώσει την επιταγή. Πληρωμή μπορεί να γίνει από διαθέσιμα κεφάλαια ή αν υπάρχει συμφωνία του πελάτη με την τράπεζα, για παροχή τραπεζικών διευκολύνσεων ορίου υπερανάληψης ώστε να καλύπτεται το ποσό της επιταγής, τότε πληρώνοντας την επιταγή, η τράπεζα δρα εντός της εξουσίας της για συμμόρφωση με τις οδηγίες του πελάτη της και θα απαλλάξει τον πελάτη της από την υποχρέωση του έναντι του δικαιούχου της επιταγής (Barclays Bank Ltd v WJ Simms, Son & Cooke (Southern) Ltd (1980) QB 677).

Δικαιολογημένη άρνηση πληρωμής της επιταγής από την τράπεζα, υφίσταται σε κάποιες περιπτώσεις όπως η ανάκληση της εντολής πληρωμής (άρθρο 75 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262), η ύπαρξη διατάγματος παγοποίησης περιουσιακών στοιχείων ή διαδικασίας ανάκτησης περιουσίας εις χείρας τρίτου, ο τερματισμός της σχέσης τράπεζας-πελάτη, ο θάνατος ή πτώχευση ή πνευματική ασθένεια του πελάτη ή αν ο πελάτης είναι εταιρεία, σε περίπτωση εκκαθάρισης και διάλυσης της, επίσης σε περίπτωση που ο λογαριασμός του πελάτη έχει κλείσει ή σε περίπτωση που μεταγενέστερες οδηγίες του πελάτη αναιρούν την εξουσία της τράπεζας για πληρωμή (*Morrell v Workers Savings and Loan Bank* (2007) UKPC 3). Επιπλέον, άρνηση πληρωμής για καλό λόγο συνιστά και η περίπτωση όπου η εντολή πληρωμής δεν είναι ξεκάθαρη ή είναι ελλιπής ως προς τα ουσιώδη στοιχεία της (*London Joint Stock Bank Ltd v Macmillan* (1918) AC 777) αλλά και η περίπτωση που η τράπεζα έχει σοβαρό λόγο να πιστεύει ότι η επιταγή εκδόθηκε χωρίς την κατάλληλη εξουσιοδότηση από τον εκδότη (*Lipkin Gorman (a firm) v Karplane Ltd* (1989) 1 WLR 1340), αλλιώς αν προχωρήσει στην πληρωμή της επιταγής θα τελεί σε παράβαση του καθήκοντος επιμέλειας έναντι του πελάτη της (*Commercial Law, Text, Cases and Materials*, L.S. Sealy and R.J.A. Hooley, Oxford University Press, 4η έκδοση, σελίδες 634-638).

Επίσης η τράπεζα στα πλαίσια του καθήκοντος επιμέλειας της έναντι του πελάτη της, δεν δικαιούται και θα πρέπει να αρνηθεί να πληρώσει επιταγή επί της οποίας υπάρχουν αλλοιώσεις, εκτός αν τις επιβεβαιώσει ο εκδότης. Ουσιώδης αλλοίωση επί της επιταγής απαιτεί την επιβεβαίωση του εκδότη πριν την πληρωμή της (άρθρο 64(2) του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262). Νοείται ότι σε τέτοια περίπτωση δεν δικαιούται να χρεώσει τον λογαριασμό του πελάτη της. Αν προχωρήσει σε πληρωμή της επιταγής θα είναι υπόλογη προς τον πελάτη της και η μόνη υπεράσπιση που μπορεί βάσιμα να εγείρει είναι η τυχόν αμέλεια του εκδότη κατά τη συμπλήρωση της επιταγής και η οποία αμέλεια να ήταν η αιτία για διευκόλυνση της αλλοίωσης της (*Young v Grote* (1827) 4 253, *London Joint Stock Bank Ltd Macmillan & Arthur* (1918) AC 777, *Byles on Bills of Exchange*, 22nd edition).

Παράνομη άρνηση πληρωμής επιταγής δίδει αγωγήμο δικαίωμα στον πελάτη εναντίον της τράπεζας (*Krohraror v Woolwich Building Society* (1996) 4 All ER 119). Σε κάποιες περιπτώσεις αν κάτι τέτοιο επηρεάζει και τη φήμη του πελάτη, η τράπεζα δυνατόν να φέρει και ευθύνη για δυσφήμιση του εάν λανθασμένα επιστρέψει μια επιταγή με την ένδειξη «ανεπαρκή κεφάλαια» και αν κάτι τέτοιο δεν ισχύει τότε δυνατόν να στοιχειοθετείται τέτοια δυσφήμιση (*Jayson v Midland Bank Ltd* (1968) 1 Lloyd's Rep 409). Από νομολογία του κοινοδικαίου, φαίνεται να καταργείται ο διαχωρισμός που υπήρχε ως προς το ότι, σε περίπτωση λανθασμένης άρνησης πληρωμής επιταγής, δυσφήμιση μπορεί να υποστεί μόνο κάποιος ο οποίος εξέδωσε την επιταγή στη βάση εμπορικής ή επαγγελματικής δραστηριότητας, επειδή πλήττεται η εμπορική αξιοπιστία του. Ακόμα και κάποιος ο οποίος εκδίδει μια επιταγή για προσωπικές του υποθέσεις, σε περίπτωση που η τράπεζα λανθασμένα αποφασίσει να μην πληρώσει την επιταγή και πάλι είναι αποδεκτό ότι μπορεί να πληγεί η συναλλακτική αξιοπιστία του κάτι το οποίο δυνατόν να τον επηρεάσει, εάν για παράδειγμα επιθυμεί να λάβει κάποιες τραπεζικές διευκολύνσεις από τραπεζικό ίδρυμα και υπάρχει επιστραφείσα επιταγή του με λανθασμένη ένδειξη για έλλειψη κεφαλαίων, καταδεικνύοντας ότι δεν είναι αξιόχρεο πρόσωπο.

Σε περίπτωση ανάκλησης της εντολής πληρωμής της επιταγής, η εντολή θα πρέπει να είναι γραπτή, σαφής και ξεκάθαρη (*Westminster Bank v Hilton* (1926) 43 TLR 24), να

λάβει πραγματική γνώση αυτής η τράπεζα (*Curtice v London City and Midland Bank Ltd* (1908) 1 KB 293 Court of Appeal) και εάν δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά μεταξύ τράπεζας και πελάτη, η εντολή ανάκλησης θα πρέπει να κοινοποιηθεί στο παράρτημα της τράπεζας, στο οποίο τηρείται ο λογαριασμός του πελάτη (*London Provincial and South Western Bank Ltd v Buzzard* (1918) 35 TLR 142). Η σαφήνεια της εντολής ανάκλησης κρίνεται από τον καθορισμό του αριθμού επιταγής, της ημερομηνίας της, του ποσού και του ονόματος του δικαιούχου της. Ένας γενικός κανόνας αναφέρει ότι εάν υπάρχει ασάφεια στην εντολή ανάκλησης της επιταγής, η τράπεζα δικαιούται να χρεώσει τον λογαριασμό του πελάτη της στην περίπτωση κατά την οποία, δρώντας ειλικρινώς, πιστεύει ότι εκτελεί και πραγματοποιεί την πρόθεση του πελάτη της (*E.P. Ellinger, E. Lomnicka, C.V.M Hare, Ellinger 's Modern Banking Law*, Oxford University Press, 5^η έκδοση, σελίδα 485). Να σημειωθεί ότι τα δικαιώματα ενός νομιμοποιημένου κομιστή δεν επηρεάζονται από τυχόν ανάκληση, από τον εκδότη, της εντολής πληρωμής της επιταγής, λόγω διαφορών που ο τελευταίος έχει με τον αρχικό δικαιούχο της επιταγής (*Jone 's Studies on Practical Banking*, 5^η Έκδοση, σελίδα 228). Η ανάκληση της εντολής πληρωμής αποτελεί απλώς νέα εντολή προς την τράπεζα, την οποία η τελευταία οφείλει να υπακούσει, κάτι που δεν επηρεάζει τα δικαιώματα καλόπιστων τρίτων κομιστών.

Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, πελάτης θεωρείται το πρόσωπο που διατηρεί λογαριασμό στην τράπεζα. Η τράπεζα υπακούει μόνον τις εντολές του πελάτη της, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση της ανάκλησης της εντολής πληρωμής της επιταγής. Επομένως κανένα πρόσωπο έχει νομιμοποίηση να δώσει εντολή ανάκλησης επιταγής της οποίας δεν είναι εκδότης και η τράπεζα δεν έχει υποχρέωση να υπακούσει τέτοια εντολή. Όταν ο εκδότης είναι εταιρεία η ανάκληση γίνεται από εξουσιοδοτημένο, προς τούτο τον σκοπό, πρόσωπο.

Η εντολή ανάκλησης της πληρωμής της επιταγής αποκτά ισχύ από τη στιγμή που η τράπεζα λαμβάνει πραγματική γνώση (*Commonwealth Trading Bank v Remo Auto Sales Pty Ltd* (1967) VR 790, *E.P. Ellinger, E. Lomnicka, C.V.M Hare, Ellinger 's Modern Banking Law*, Oxford University Press, 5^η έκδοση, σελίδα 487) και θα πρέπει να είναι πραγματική και όχι εξ επαγωγής γνώση για να είναι αποτελεσματική η ανάκληση της εντολής πληρωμής (*Giordano v Royal Bank of Canada* (1973) 3 OR 771). Σε γενικούς όρους, η πληρωμή θεωρείται ότι συντελείται όταν ο δικαιούχος είναι σε θέση να λάβει τα χρήματα, χωρίς να υπάρχει ο οποιοσδήποτε όρος μεταξύ αυτού και της τράπεζας του (εάν κατέθεσε την επιταγή και είναι τέτοια η περίπτωση) και η είσπραξη της επιταγής έγινε μέσω της τράπεζας που τηρεί λογαριασμό του ή στην περίπτωση που γίνεται εξαργύρωση σε μετρητά, όταν τα χρήματα περιέλθουν στην κατοχή του μετά την εξαργύρωση (*E.P. Ellinger, E. Lomnicka, C.V.M Hare, Ellinger 's Modern Banking Law*, Oxford University Press, 5^η έκδοση, σελίδα 487). Δηλαδή αν η πληρώτρια τράπεζα τέλεσε πράξη που καταδεικνύει άνευ όρων απόφαση της για πληρωμή της επιταγής, τότε η εντολή για ανάκληση πληρωμής πλέον είναι άνευ ουσίας και αποτελέσματος, είτε αφορά περίπτωση που οι λογαριασμοί του εκδότη και του δικαιούχου είναι στο ίδιο παράρτημα της τράπεζας, είτε περίπτωση που είναι σε διαφορετικά παραρτήματα (*Commercial Law, Text, Cases and Materials*, L.S. Sealy and R.J.A. Hooley, Oxford University Press, 4η έκδοση, σελίδα 640). Επομένως η εντολή ανάκλησης θα πρέπει να περιέλθει εις γνώση της τράπεζας πριν από την πληρωμή της επιταγής και σε περίπτωση που κάτι τέτοιο καθίσταται επίδικο ζήτημα, το βάρος απόδειξης τέτοιου ισχυρισμού βρίσκεται στους ώμους του πελάτη της τράπεζας.

Σε περίπτωση ανάκλησης της εντολής πληρωμής, ο κομιστής δεν έχει το οποιοδήποτε αγωγήμο δικαίωμα εναντίον της τράπεζας εφόσον δεν υπάρχει μεταξύ τους συμβατική σχέση και ούτε μπορεί να στοιχειοθετηθεί άλλη αδικοπραξία (βλέπε επίσης σχετικά σύγγραμμα Χρ. Λουκά «Τραπεζική Επιταγή», Τόμος 2, 2^η Έκδοση 2006, σελίδα 115, επίσης η έλλειψη έννομης σχέσης μεταξύ τρίτου κομιστή και τράπεζας, δεν επηρεάζει την υποχρέωση της τράπεζας να πληρώσει το ποσό της επιταγής όταν αυτή καταστεί πληρωτέα, *First Sports Ltd v Barclays Bank plc* (1993) 1 WLR 1229, CA). Όμως ο κομιστής μπορεί να έχει αγωγήμο δικαίωμα εναντίον του εκδότη ή προγενέστερων οπισθογράφων της επιταγής σε περίπτωση που κάτι τέτοιο στοιχειοθετείται υπό τις περιστάσεις της μη τήρησης μιας επιταγής. Όσον αφορά την αστική πτυχή της ανάκλησης της εντολής πληρωμής της επιταγής, ο λόγος ανάκλησης δεν αφορά την τράπεζα και ούτε είναι αναγκαίο να της κοινοποιηθεί, σε αντίθεση με την ποινική πτυχή της ανάκλησης της εντολής πληρωμής μιας επιταγής, όπου σε περίπτωση που ο εκδότης προτίθεται να επικαλεστεί την υπεράσπιση της εύλογης αιτίας προς ανάκληση της εντολής πληρωμής της επιταγής, αυτό προϋποθέτει ότι κατά ή πριν από την παρουσίαση της επιταγής για σκοπούς πληρωμής της, ο κατηγορούμενος ως εκδότης θα πρέπει να παρέθεσε γραπτώς στο πιστωτικό ίδρυμα, επί του οποίου εκδόθηκε η επιταγή, τον λόγο ή τους λόγους για τους οποίους δόθηκε εντολή μη πληρωμής της.

Εάν η τράπεζα εκ λάθους παραβλέψει εντολή ανάκλησης και λανθασμένα πληρώσει μια επιταγή, τότε μπορεί να ανακτήσει το ποσό από τον λαβόντα στη βάση του αγωγήμου δικαιώματος «personal claim in restitution» (νεότερη προσέγγιση της νομικής βάσης του «money had and received») που βασίζεται στον αδικαιολόγητο πλουτισμό του λαβόντος τα χρήματα. Το λάθος της πληρώτριας τράπεζας μετατρέπει τον πλουτισμό του λαβόντος σε αδικαιολόγητο, εν όψει της κατάρριψης της πρόθεσης του πληρωτή να μεταφέρει οικονομικό όφελος προς τον λαβόντα (*Westdeutsche Landesbank Girozentrale v Islington London Borough Council* (1996) AC 669, *Sempra Metals Ltd v Inland Revenue Comrs* (2007) UKHL 34). Όμως σε αυτήν την αξίωση ο λαβών μπορεί να προβάλει τη γενική υπεράσπιση, που αναγνωρίζεται στο κοινοδίκαιο έναντι του αγωγήμου δικαιώματος σε αποκατάσταση, δηλαδή ότι η θέση του σε σχέση με το κεφάλαιο της λανθασμένης προς αυτόν πληρωμής (μεταγενέστερα όμως αυτής), όντως έχει αλλάξει καλόπιστα και θα πρέπει να αποδείξει ότι θα ήταν ανεπιεικές, υπό τις περιστάσεις της εκάστοτε υπόθεσης, να γίνει αποκατάσταση με τη διαταγή για επιστροφή του ποσού στην τράπεζα (*Niru Battery Manufacturing Co v Milestone Trading Ltd* (2002) EWHC 1425 (Comm) 2002 2 All ER (Comm) 705). Αν ο ενάγων αποδεικνύει εκ πρώτης όψεως δικαίωμα για ανάκτηση οφέλους λόγω αδικαιολόγητου πλουτισμού, τότε έναντι της διεκδικούμενης θεραπείας για ανάκτηση, ο εναγόμενος, στον οποίον πλέον μετατίθεται το βάρος απόδειξης (*Barclays Bank Ltd v. WJ Simms Son and Cooke (Southern) Ltd* [1980] QB 677), μπορεί να προβάλει την υπεράσπιση ότι καλόπιστα υπήρχε επιζήμια αλλαγή της θέσης ή των συνθηκών του, εξαιτίας της λανθασμένης πληρωμής (change of position, *Halsbury's Law of England*, 4^η Έκδοση (2007) Reissue, Τόμος 40(1), παράγραφος 48), αλλά η απλή πεποίθηση του ότι είχε δικαίωμα να κρατήσει την πληρωμή δεν αποτελεί γεγονός στο οποίο μπορεί να βασιστεί η πιο πάνω υπεράσπιση (*Kleinwort Benson Ltd v. Lincoln City Council* [1999] 2 AC 349).

Ενδεχόμενο επιτυχούς στοιχειοθέτησης της υπεράσπισης της αλλαγής θέσης του εναγόμενου, θα μπορούσε να υπάρξει στην περίπτωση όπου ο λανθασμένα πληρωθείς αποξένωσε το λαβείν του όμως έχασε το δικαίωμα του προς το επόμενο άμεσο μέρος να ζητήσει και ο ίδιος ανάκτηση από αυτόν, όπως για παράδειγμα αν έχει εκκαθαριστεί το επόμενο άμεσο μέρος. Όμως η υπεράσπιση αυτή δεν μπορεί να εγερθεί σε περίπτωση που

ο λαβών με αυτό το ποσό απέκτησε κάτι το οποίο βρίσκεται στην ιδιοκτησία του (Campdan Hill Ltd v Chakrani (2005) EWHC 91(CH) 87), αλλά μπορεί να εγερθεί σε περίπτωση, για παράδειγμα, που το ποσό πιστώθηκε σε λογαριασμό υπερανάληψης (Bishopsgate Investment Management Ltd (In Liquidation) v Homan (1995) Ch 211). Η υπεράσπιση της αλλαγής της θέσης του εναγόμενου αποτελεί υπεράσπιση pro tanto, δηλαδή εγείρεται και στοιχειοθετείται στην έκταση της αλλαγής της θέσης του και όχι δίχως άλλο έναντι του συνόλου της απαίτησης του πληρωτή για αποκατάσταση της λανθασμένης πληρωμής (άλλες υπερασπίσεις αποτελούν η θέση ότι η τράπεζα θα προέβαινε στην πληρωμή σε κάθε περίπτωση ανεξαρτήτως οποιουδήποτε λάθους ή εάν η πληρωμή είχε νόμιμο αντάλλαγμα).

1.1.3 Υπογραφή εκδότη τραπεζικής επιταγής-Ικανότητα, εξουσιοδότηση και νομιμότητα υπογραφής του εκδότη-Ευθύνη εκ της υπογραφής-Ευθύνη συνδικαιούχων λογαριασμού

Μια τραπεζική επιταγή, δεδομένου ότι είναι είδος συναλλαγματικής, αποτελεί αξιόγραφο έγγραφο το οποίο ενσωματώνει δικαίωμα, του οποίου η άσκηση προϋποθέτει την κατοχή του και η μεταβίβαση αυτού του δικαιώματος απαιτεί ως απαραίτητο στοιχείο την παράδοση του τίτλου κατά τον δέοντα τρόπο και εκουσίως προς τον δικαιούχο (Commercial Law, Text, Cases and Materials, L.S. Sealy and R.J.A. Hooley, Oxford University Press, 4η έκδοση, σελίδα 516, E.P. Ellinger, E. Lomnicka, C.V.M Hare, Ellinger 's Modern Banking Law, Oxford University Press, 5^η έκδοση, σελίδα 386, Abbey National plc v JSF Finance & Currency Exchange Co. Ltd (2006) EWCA Civ 328). Απαραίτητη προϋπόθεση για παράδοση του τίτλου της επιταγής σε δικαιούχο είναι η υπογραφή του εκδότη και της εξ οπισθογραφήσεως μεταβίβασης, η υπογραφή του οπισθογράφου, εάν πρόκειται για επιταγή σε διαταγή.

Η υπογραφή του εκδότη επί της συναλλαγματικής είναι αναγκαία σύμφωνα με το εδάφιο 2 του άρθρου 3 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου αλλιώς δεν επέρχεται η έκδοση της, εφόσον δεν θα συνιστά συναλλαγματική (Commercial Law, Text, Cases and Materials, L.S. Sealy and R.J.A. Hooley, Oxford University Press, 4η έκδοση, σελίδα 536). Ομοίως το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση της τραπεζικής επιταγής (άρθρο 73 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262). Περαιτέρω προς επίρρωση αυτού, στην απόφαση Χριστοφορίδης **Χριστόφορος ν. Χρυσόστομου Τσίτσιου, ως διαχειριστή της περιουσίας του αποβιώσαντος Αντώνη Σάββα Κωνσταντινίδη**, (2009) 1 Α.Α.Δ. 1292 έγινε παραπομπή σε απόσπασμα από το σύγγραμμα Byles on Bills of Exchange, 24η Έκδοση, στη σελίδα 4, όπου σε ελεύθερη μετάφραση του εν λόγω αποσπάσματος, ελέγχθη ότι το απαραίτητο στοιχείο της συναλλαγματικής είναι η υπογραφή επ' αυτής του εκδότη της. Όπως έχει αναφερθεί και στην απόφαση **D & G Products Ltd ν. Πάμπου άλλως Χαράλαμπου Αναστασίου** (2002) 1 ΑΑΔ 1400, με παραπομπή στο Byles "Bills of Exchange" 26η έκδοση, στη σελίδα 13, ένα έγγραφο δεν μπορεί να είναι συναλλαγματική εκτός αν φέρει την υπογραφή του εκδότη. Αντίστοιχα το ίδιο ισχύει και σε σχέση με κατ' εξουσιοδότηση έκδοση επιταγής από νομικό πρόσωπο (απόφαση Μ. ΑΝΔ Α. CHRISTAKI CHRISTODOULOU LTD ν 1. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΙΜΙΤΕΔ, διὰ των Εκκαθαριστών της κ.α., Ποινική Έφεση Αρ. 291/2015, ημερομηνίας 3 Ιουλίου 2017). Για παράδειγμα, όταν ο εκδότης είναι εταιρεία, ο διευθυντής ή ένα εξουσιοδοτημένο πρόσωπο για υπογραφή επιταγών, είναι αντιπρόσωπος και εξουσιοδοτημένο φυσικό πρόσωπο, μέσω του οποίου η εταιρεία εκδίδει επιταγές (Bondina Ltd ν Rollaway Shower Blinds Ltd (1986) 1 WLR 517). Σε περιπτώσεις που υπάρχουν πέραν του ενός δικαιούχου σε λογαριασμό, η

εξουσία έκδοσης επιταγών ρυθμίζεται εξ αρχής και σε γενικές γραμμές, αν πρόκειται για κοινό λογαριασμό, απαιτείται η υπογραφή όλων των δικαιούχων ή αν πρόκειται για διαζευκτικό λογαριασμό, απαιτείται η υπογραφή οποιουδήποτε εκ των δικαιούχων.

Η υπογραφή είναι ουσιώδης για την ευθύνη και κανένα πρόσωπο υπέχει ευθύνη ως εκδότης συναλλαγματικής ή επιταγής αν δεν την υπέγραψε υπό την ιδιότητα αυτή, εφόσον το βασικό στοιχείο για την έκδοση είναι η υπογραφή του εκδότη (άρθρα 2, 3 και 23 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262). Ο εκδότης μιας συναλλαγματικής, κατ' επέκταση και μιας επιταγής, με την έκδοση της αναλαμβάνει την υποχρέωση όπως αποδεχθεί αυτήν κατόπιν δέουσας παρουσίας και όπως την πληρώσει, σύμφωνα με το περιεχόμενο της και αν δεν τιμηθεί αυτός θα αποζημιώσει τον κάτοχο ή οποιονδήποτε οπισθογράφο που υποχρεούται να πληρώσει αυτήν, νοουμένου ότι έχουν τηρηθεί δεόντως οι απαιτούμενες διαδικασίες λόγω μη τήρησης. Επιπλέον παρεμποδίζεται να αρνηθεί προς τον νομιμοποιημένο κομιστή, την ύπαρξη του δικαιούχου και την τότε ικανότητα του να οπισθογραφεί (άρθρο 55(1) του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262). Μια ιδιαίτερη περίπτωση σε σχέση με το ζήτημα της ευθύνης σε συναλλαγματική ή επιταγή, αποτελούν τα όσα προβλέπονται στο άρθρο 28 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262 αναφορικά με συναλλαγματική ευκολίας ή διευκολύνον μέρος σε συναλλαγματική. Στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 28 αναφέρεται ότι διευκολύνον μέρος σε συναλλαγματική είναι πρόσωπο το οποίο έχει υπογράψει συναλλαγματική ως εκδότης, αποδέκτης, ή οπισθογράφος, χωρίς να λάβει κάποια αξία γι' αυτή και με σκοπό να δανείσει το όνομα του σε κάποιο άλλο πρόσωπο. Όμως το διευκολύνον μέρος ευθύνεται για τη συναλλαγματική έναντι του κατόχου για αξία και είναι αδιάφορο το κατά πόσο, όταν τέτοιος κάτοχος που έλαβε τη συναλλαγματική, γνώριζε ότι το μέρος αυτό ήταν διευκολύνον μέρος ή όχι (παράγραφος 2).

Το άρθρο 91 του Κεφαλαίου 262 προνοεί ότι, η υπογραφή του εκδότη επιταγής, δεν είναι απαραίτητο να τίθεται από τον ίδιο προσωπικά. Η υπογραφή του μπορεί να τεθεί στο έγγραφο από κάποιο άλλο πρόσωπο δυνάμει εξουσιοδότησης του, νοουμένου ότι δεν υφίσταται η οποιαδήποτε σχετική επιφύλαξη επί της επιταγής. Σε κάθε περίπτωση, ο αντιπροσωπευόμενος θα δεσμεύεται από την υπογραφή του αντιπροσώπου εφόσον έχει πραγματική (ρητή ή εξυπακουόμενη) ή φαινομενική εξουσιοδότηση να υπογράφει εκ μέρους του (Commercial Law, Text, Cases and Materials, L.S. Sealy and R.J.A. Hooley, Oxford University Press, 4η έκδοση, σελίδα 563). Η απλή υπογραφή του εντολέα δια του αντιπροσώπου του, σύμφωνα με τη νομολογία, αρκεί για την έκδοση της συναλλαγματικής ή της επιταγής, η οποία έκδοση βεβαίως συμπληρώνεται με την πρώτη παράδοση της στον κάτοχο της (βλέπε σχετικά αποφάσεις London County Council v Agricultural Food Products Ltd [1955] 2 Q. B. 218, Van Tondere en Andere v Voster 1996 (3) S. A. 383).

Όμως η κατ' εξουσιοδότηση υπογραφή ισχύει ως ειδοποίηση, ότι ο αντιπρόσωπος έχει μόνο περιορισμένη εξουσία να υπογράφει και ο αντιπροσωπευόμενος δεσμεύεται από την υπογραφή αυτή μόνο αν ο αντιπρόσωπος, που υπέγραψε με τον τρόπο αυτό, ενήργησε εντός των πραγματικών ορίων της εξουσίας του (άρθρο 25 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262). Αυτό το ζήτημα είναι αποδεκτό ως ένσταση, από τον αντιπροσωπευόμενο, σε περίπτωση υπέρβασης της εξουσιοδότησης και μπορεί να προβληθεί ως υπεράσπιση έναντι παντός κομιστή και υπό τέτοιες περιστάσεις ακόμα και ο νομιμοποιημένος κομιστής δεν θα μπορεί να εκτελέσει εναντίον του αντιπροσωπευόμενου (Morison v London County & Westminster Bank Ltd (1914) 3 KB 356). Σε τέτοια περίπτωση ο αντιπρόσωπος έχει προσωπική ευθύνη («Τραπεζική Επιταγή» Χρ. Λουκά, Τόμος 1, 2^η

Έκδοση 1997, σελίδα 215). Πέραν τούτου εάν υπάρχει και δόλια πρόθεση εκ μέρους του αντιπροσώπου δυνατόν να στοιχειοθετείται και το αστικό αδίκημα της απάτης αλλά επιπλέον και παραβίαση της εγγύησης της εξουσιοδότησης (breach of warranty of authority), εφόσον ο καλόπιστος τρίτος βασίζεται και στην εξυπακουόμενη υπόσχεση του αντιπροσώπου ότι έχει όντως τέτοια εξουσιοδότηση (Excel Securities PLC v Maswood [2010] Lloyd's Rep PN 165, P & P Property Ltd v Owen White & Catlin LLP [2018] EWCA Civ 1082, 15 May 2018). Ο τρίτος σε τέτοια περίπτωση δεν έχει αχώσιμο δικαίωμα απευθείας εναντίον του αντιπροσωπευόμενου. Να αναφερθεί ότι εδώ υπεισέρχεται και το καθήκον της τράπεζας, πριν να πληρώσει την επιταγή, να ελέγξει ότι ο υπογράφων αντιπρόσωπος έχει τέτοια εξουσία έκδοσης της, αλλιώς δεν δικαιούται να χρεώσει τον λογαριασμό του εκδότη.

Επίσης σύμφωνα με το άρθρο 26 του Νόμου, όταν πρόσωπο υπογράφει συναλλαγματική, συνεπώς ισχύει και για επιταγή, ως εκδότης ή οπισθογράφος και προσθέτει λέξεις στην υπογραφή του, που δηλώνουν ότι υπογράφει για τον αντιπροσωπευόμενο ή για λογαριασμό αυτού ή με αντιπροσωπευτικό χαρακτήρα, δεν ευθύνεται προσωπικά για αυτήν, αλλά η απλή προσθήκη στην υπογραφή του, λέξεων που τον περιγράφουν ως αντιπρόσωπο ή ότι πληροί αντιπροσωπευτικό χαρακτήρα, δεν απαλλάσσει αυτόν από προσωπική ευθύνη. Γενικά όμως η νομολογία δεικνύει ότι είναι δύσκολο να τεθεί τέτοια ευθύνη σε αντιπρόσωπο (Bondina Ltd v Rollaway Shower Blinds Ltd (1986) 1 All ER 564, Court of Appeal). Για να αποφασιστεί κατά πόσο υπογραφή σε συναλλαγματική είναι εκείνη του αντιπροσωπευόμενου ή εκείνη του αντιπροσώπου από το χέρι του οποίου γράφτηκε, πρέπει να υιοθετηθεί η πιο ευνοϊκή ερμηνεία για την εγκυρότητα του εγγράφου (παράγραφος 2 του άρθρου 26). Ισχύουν τα πιο πάνω κατ' αναλογία, επίσης και για έναν οπισθογράφο ο οποίος οπισθογραφεί ως αντιπρόσωπος (Commercial Law, Text, Cases and Materials, L.S. Sealy and R.J.A. Hooley, Oxford University Press, 4η έκδοση, σελίδα 563). Ο οπισθογράφος ο οποίος οπισθογραφεί ως αντιπρόσωπος θα πρέπει να το πράττει με τρόπο ώστε να φαίνεται η σχέση αντιπροσώπου με τον συγκεκριμένο αντιπροσωπευόμενο, κατά σαφή τρόπο.

Με την επιφύλαξη βέβαια, ότι με βάση το άρθρο 22 παράγραφος 1 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262, η ικανότητα να έχει κάποιο πρόσωπο ευθύνη ως ο υπογράφων σε επιταγή, είναι ίσης έκτασης με την ικανότητα του προς το συμβάλλεσθαι. Δηλαδή πέραν της ύπαρξης της υπογραφής, ο υπογράφων θα πρέπει απαραίτητα να φέρει το δικαίωμα του υπογράφειν, με την έννοια ότι δεν θα πρέπει να απαλείφεται η δικαιοπρακτική ικανότητα του για τον λόγο ότι είναι ανήλικος ή λόγω της νοητικής του κατάστασης, δηλαδή να πρόκειται για πρόσωπο που δεν έχει σώας τας φρένας κατά τον χρόνο υπογραφής ή για κάποιο λόγο να μην μπορεί να διαμορφώσει λογική απόφαση και να αντιληφθεί τις συνέπειες των πράξεων του ή λόγω της νομικής του κατάστασης δηλαδή το πρόσωπο αυτό να στερείται της δικαιοπρακτικής του ικανότητας μετά από σχετικό διάταγμα του Δικαστηρίου (άρθρα 11 και 12 του Περί Συμβάσεων Νόμου Κεφάλαιο 149). Όταν μια συναλλαγματική εκδίδεται ή οπισθογραφείται από ανήλικο ή από νομικό πρόσωπο που δεν έχει ικανότητα ή εξουσία να υπέχει ευθύνη σε συναλλαγματική, η έκδοση ή οπισθογράφηση παρέχει δικαίωμα στον κάτοχο να δεχτεί πληρωμή της συναλλαγματικής και να εκτελέσει αυτήν εναντίον οποιουδήποτε άλλου μέρους σε αυτήν (άρθρο 22(2) του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262, σχετικό επίσης και το άρθρο 5(2) του Νόμου). Να σημειωθεί ότι ένας ανήλικος δεν μπορεί να επικυρώσει τέτοια υπογραφή ούτε μετά την ενηλικίωση του, οπότε και πάλι δεν μπορεί να υπάρξει ευθύνη σε σχέση με επιταγή την οποία εξέδωσε ή οπισθογράφησε εν όσω ήταν ανήλικος.

Η ικανότητα του συμβάλλεσθαι αποτελεί προϋπόθεση για την ύπαρξη ευθύνης στη βάση ενός αξιογράφου, όπως είναι και η συναλλαγματική, εφόσον το αξιόγραφο συστήνει ουσιαστικά μια υποχρέωση πληρωμής συγκεκριμένου ποσού χρημάτων, υποκείμενη βεβαίως τέτοια υποχρέωση στους ειδικούς όρους διαπραγματευσιμότητας. Όμως δεν παύει να αποτελεί μια υποχρέωση αντίστοιχη μιας συμβατικής υποχρέωσης, η οποία προαπαιτεί την ύπαρξη δικαιοπρακτικής ικανότητας για να είναι έγκυρη. Σε αυτό το σημείο στηρίζεται και η απαίτηση του άρθρου 22 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262, ότι δηλαδή η ικανότητα να υπέχει κάποιος ευθύνη ως μέρος σε συναλλαγματική, απαιτείται να είναι ίσης έκτασης με την ικανότητα προς το συμβάλλεσθαι. Επίσης να σημειωθεί ότι βάσει αυτής της παραμέτρου της φύσης ενός αξιογράφου, υπερασπίσεις που είναι διαθέσιμες υπό το δίκαιο των συμβάσεων, ισχύουν κατ' αναλογία και για την απαλλαγή από ευθύνη στη βάση ενός αξιογράφου (π.χ. δόλος, απάτη, ικανότητα προς το συμβάλλεσθαι, υπεράσπιση του *non est factum*). Εφόσον οι υποχρεώσεις σε ένα αξιόγραφο είναι υπό τύπον συμβατικής φύσης, είναι και διαπραγματεύσιμες, δηλαδή πέραν του ότι είναι μεταβιβάσιμες βάσει του γενικού δικαίου των συμβάσεων, μπορούν με συγκεκριμένο τρόπο να μεταβιβαστούν σύμφωνα με το γενικό εμπορικό δίκαιο, δηλαδή μέσω διαπραγμάτευσης, με όλα τα έννομα αποτελέσματα που προκύπτουν εξ αυτού (Commercial Law, Text, Cases and Materials, L.S. Sealy and R.J.A. Hooley, Oxford University Press, 4η έκδοση, σελίδα 519).

Νοείται, όπως αναφέρεται στο άρθρο 22 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262, ότι καμία διάταξη στο άρθρο αυτό θα καθιστά κάποιο νομικό πρόσωπο υπεύθυνο εκδότη, αποδέκτη ή οπισθογράφο συναλλαγματικής, εκτός αν είναι ικανό να ενεργήσει με τον τρόπο αυτό, βάσει του νόμου που ισχύει εκάστοτε αναφορικά με νομικά πρόσωπα. Στην περίπτωση των εταιρειών που συστάθηκαν με βάση τον Περί Εταιρειών Νόμο Κεφάλαιο 113, αυτές δύνανται να εκδίδουν και να αποδέχονται οποιοδήποτε αξιόγραφο. Η τραπεζική επιταγή συνιστά τέτοιο αξιόγραφο και μπορεί να εκδοθεί από εταιρεία, εφόσον συνταχθεί στο όνομα της και υπογραφεί από δεόντως εξουσιοδοτημένο, προς τούτο τον σκοπό, πρόσωπο το οποίο θα δηλώνει με σαφήνεια την αντιπροσωπευτική του ιδιότητα (άρθρο 34 του Περί Εταιρειών Νόμου Κεφάλαιο 113). Ομοίως ισχύουν τα πιο πάνω, κατ' αναλογία και στην περίπτωση οπισθογράφησης επιταγής από εταιρεία.

Όταν πρόκειται για υπογραφή πνευματικά ανίκανου προσώπου, τέτοια υπεράσπιση ισχύει έναντι προσώπου που είχε γνώση για αυτό το ζήτημα κατά την υπογραφή της επιταγής, όχι όμως έναντι προσώπου που λαμβάνει καλόπιστα την επιταγή και αγνοεί το ζήτημα («Τραπεζική Επιταγή» Χρ. Λουκά, Τόμος 1, 2^η Έκδοση 1997, σελίδα 219). Όπως είναι φανερό δεν αποτελεί μια εκ των αποδεκτών ενστάσεων έναντι ενός νομιμοποιημένου κομιστή. Κατά το άρθρο 12 του Περί Συμβάσεων Νόμου Κεφάλαιο 149, ένα πρόσωπο είναι πνευματικά ικανό, αν μπορεί να αντιληφθεί και να διαμορφώσει λογική απόφαση ως προς την έκδοση ή οπισθογράφηση επιταγής, για σκοπούς της παρούσης, αλλιώς θεωρείται ότι στερείται της δικαιοπρακτικής του ικανότητας.

Επομένως η ύπαρξη και μόνον της υπογραφής ή της οπισθογράφησης δεν είναι αρκετή προκειμένου να θεωρηθεί ότι έχει κατ' αρχάς δημιουργηθεί ευθύνη από την έκδοση ή την οπισθογράφηση της τραπεζικής επιταγής, αλλά θα πρέπει ο υπογράφων, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, να φέρει ακεραία τη δικαιοπρακτική του ικανότητα και να μην στερείται αυτής, κατ' αναλογία της έκτασης της ικανότητας του προς το συμβάλλεσθαι. Η σύσταση ευθύνης εκ της επιταγής είναι συνυφασμένη με την ύπαρξη δικαιοπρακτικής ικανότητας. Το άρθρο 23 του Κεφαλαίου 262 προβλέπει επίσης ότι κανένα πρόσωπο υπέχει ευθύνη ως εκδότης, οπισθογράφος ή αποδέκτης συναλλαγματικής αν δεν την υπέγραψε υπό αυτήν

την ιδιότητα και επίσης αναφέρεται ότι στην περίπτωση κατά την οποία, ένα πρόσωπο υπογράφει συναλλαγματική με εμπορικό ή ψευδές όνομα, ευθύνεται γι' αυτήν ως αν να την υπέγραφε με το δικό του όνομα, ως επίσης και ότι η υπογραφή με το όνομα εμπορικού οίκου είναι ισοδύναμη με την υπογραφή του προσώπου που υπογράφει με τον τρόπο αυτό και με τα ονόματα όλων των προσώπων που ευθύνονται ως συνέταιροι στον εν λόγω εμπορικό οίκο (επίσης *Commercial Law, Text, Cases and Materials*, L.S. Sealy and R.J.A. Hooley, Oxford University Press, 4η έκδοση, σελίδα 562).

Επιπρόσθετα των πιο πάνω αναφερθέντων, η υπογραφή σε επιταγή δεν θα πρέπει να είναι προϊόν πλαστογραφίας ή αυτή να τέθηκε υπό το καθεστώς της έλλειψης εξουσιοδότησης. Όπως αναφέρεται στο άρθρο 24 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262, όταν η υπογραφή σε συναλλαγματική είναι πλαστογραφημένη ή τέθηκε χωρίς την εξουσιοδότηση του προσώπου του οποίου φέρεται να είναι η υπογραφή, η πλαστογραφημένη ή η μη εξουσιοδοτημένη υπογραφή είναι εξ ολοκλήρου ανενεργή και κανένα δικαίωμα κατακράτησης της συναλλαγματικής ή παροχής εξόφλησης γι' αυτήν ή εκτέλεσης πληρωμής αυτής εναντίον οποιουδήποτε μέρους αυτής, δύναται να εξασφαλιστεί βάσει της υπογραφής αυτής, εκτός αν το μέρος εναντίον του οποίου ζητείται να κατακρατήσει ή εκτελέσει πληρωμή της συναλλαγματικής παρεμποδίζεται από το να επικαλεσθεί την πλαστογραφία ή την έλλειψη εξουσιοδότησης.

Ένα έγγραφο που φέρει πλαστογραφημένη υπογραφή του εκδότη δεν αποτελεί επιταγή και δεν μπορεί να έχει ευθύνη πρόσωπο, που δεν υπέγραψε την επιταγή, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως με βάση το άρθρο 23 (επίσης άρθρο 3 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262). Πλαστογραφημένη υπογραφή επιταγής υφίσταται όταν ελλείπει η υπογραφή που είναι αναγκαία για τη μεταβίβαση του τίτλου της. Κανένα πρόσωπο νομιμοποιείται να αποκτήσει δικαίωμα σε επιταγή στη βάση πλαστογραφημένης υπογραφής του εκδότη αυτής, εφόσον το ζήτημα αφορά σε πλήρη έλλειψη τίτλου προς παράδοση ή μεταβίβαση, αναλόγως της περίπτωσης και όχι απλά σε ελαττωματικότητα του τίτλου της επιταγής. Η πλαστογράφηση σε τέτοια περίπτωση καθιστά ανίσχυρη και μη γενόμενη την υπογραφή και επομένως ο αξιών, υπό τέτοιες περιστάσεις, δεν μπορεί να καταστεί κάτοχος κατά την έννοια που δίδει ο Περί Συναλλαγματικών Νόμος Κεφάλαιο 262. Ούτως ή άλλως ο όρος «κάτοχος επιταγής» υποδηλώνει τον νομίμως κατέχοντα την επιταγή ή τον κάτοχο της στη συνήθη πορεία των πραγμάτων (Τσίγκος Νικόλας ν. Ελένης Σταυρινού (1999) 1 ΑΑΔ 963). Τέτοια υπεράσπιση μπορεί να προβληθεί από το πρόσωπο που φέρεται να είναι ο οπισθογραφών ακόμη και εναντίον του καλόπιστου κομιστή, εφόσον δεν δύναται να καταστεί νομιμοποιημένος εάν απέκτησε την επιταγή με πλαστογραφημένη οπισθογράφηση (*Lacave & Co v Credit Lyonnais* (1897) 1 QB 148, *Carpenters' Co v British Mutual Banking Co. Ltd* (1938) 1 KB 511). Επίσης δεν μπορεί να αποκτήσει το οποιοδήποτε δικαίωμα εναντίον του εκδότη της επιταγής, του οποίου η υπογραφή πλαστογραφήθηκε και κάτι τέτοιο αποτελεί υπεράσπιση την οποία ο εκδότης μπορεί να εγείρει έναντι παντός κομιστή. Επιπλέον υπό αυτές τις περιστάσεις η τράπεζα δεν δικαιούται να χρεώσει τον λογαριασμό του πελάτη της εκτός, όπως εξηγείται και πιο κάτω, αν ο πελάτης επέδειξε αμέλεια που διευκόλυνε την πλαστογράφηση της επιταγής. Σε τέτοια περίπτωση που υπάρχει αμέλεια αυτής της φύσης εκ μέρους του εκδότη, τότε η τράπεζα απαλλάσσεται και δεν φέρει ευθύνη σε περίπτωση που πληρώσει την επιταγή.

Το άρθρο 24 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262, σύμφωνα με την επιφύλαξη που αναφέρει, δεν εφαρμόζεται αν το μέρος εναντίον του οποίου ζητείται η κατακράτηση ή εκτέλεση πληρωμής, εμποδίζεται να επικαλεστεί την πλαστογραφία ή την

έλλειψη εξουσιοδότησης, υπό τις περιστάσεις της εκάστοτε υπόθεσης. Στην υπόθεση **Greenwood v Martins Bank Ltd** (1933) AC 51 House of Lords, ο πελάτης της τράπεζας-ενάγων έχοντας γνώση του γεγονότος ότι πλαστογραφήθηκε η υπογραφή του σε κάποιες επιταγές, ηθελημένα και παραβιάζοντας το καθήκον του να ενημερώσει την τράπεζα και αφήνοντας την να τελεί σε άγνοια, ουσιαστικά παρέστησε στην τράπεζα και άφησε να θεωρεί ότι οι πλαστογραφημένες υπογραφές επί των επιταγών, ήταν νομότυπες. Κάτι τέτοιο συνιστούσε συμπεριφορά που πληρούσε όλα τα αναγκαία στοιχεία για στοιχειοθέτηση του κωλύματος (estoppel by representation) στην επίκληση, εκ μέρους του ενάγοντα, της υπεράσπισης της πλαστογράφησης της υπογραφής του. Να σημειωθεί ότι η συμπερασματική γνώση, δηλαδή ότι ο πελάτης της τράπεζας γνώριζε ότι υπάρχουν περιστάσεις που θα μπορούσε εξ αυτών, ένας υποθετικός λογικός πελάτης να ανακαλύψει ότι υπάρχει πλαστογραφία, δεν επαρκεί για στοιχειοθέτηση της υπεράσπισης του κωλύματος έγερσης ζητήματος πλαστογραφίας και δεν μπορεί να προβληθεί, υπό αυτές τις περιστάσεις, έναντι του πελάτη της τράπεζας (Commercial Law, Text, Cases and Materials, L.S. Sealy and R.J.A. Hooley, Oxford University Press, 4η έκδοση, σελίδα 568, Price Meats Ltd v Barclays Bank plc (2001) 2 All ER (Comm) 346, Patel v Standard Chartered Bank (2001) Lloyd's Rep Bank 229). Αν υπάρχει αμέλεια από την πλευρά της τράπεζας για να εξετάσει τη γνησιότητα της υπογραφής του εκδότη, τότε δεν μπορεί να επικαλεστεί την πιο πάνω υπεράσπιση του κωλύματος έγερσης, από τον εκδότη, της υπεράσπισης της πλαστογράφησης της υπογραφής του.

Μια πλαστογραφημένη υπογραφή δεν επικυρώνεται, όμως μπορεί να υιοθετηθεί, ως να ήταν δική του, από τον εκδότη επιταγής η οποία πλαστογραφήθηκε, νοουμένου ότι δίδεται αντιπαροχή για κάτι τέτοιο, όχι όμως υπό τύπον αποδοχής ευθύνης της επιταγής με σκοπό τη μη καταγγελία του πλαστογράφου, εφόσον σε τέτοια περίπτωση δυνατόν να προκύπτουν και ζητήματα αντιπαροχής η οποία είναι αντίθετη στη δημόσια τάξη και πολιτική (Newell v Royal Bank of Canada (1997) 147 DLR 268 NSCA), αλλά πιθανόν κάτι τέτοιο να συνιστά και ποινικό αδίκημα (άρθρο 123 του Ποινικού Κώδικα Κεφάλαιο 154).

Ξεκάθαρα επίσης αναφέρεται στην επιφύλαξη του άρθρου 24 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262, ότι καμία διάταξη που περιέχεται στο άρθρο αυτό επηρεάζει την έγκριση μιας μη εξουσιοδοτημένης υπογραφής που δεν ισοδυναμεί με πλαστογραφία, δημιουργώντας μια κατηγοριοποίηση σε τέτοιες περιπτώσεις αναλόγως της ύπαρξης πλαστογραφίας ή της έλλειψης εξουσιοδότησης. Η επικύρωση στην περίπτωση έλλειψης εξουσιοδότησης γίνεται στη βάση της σχέσης αντιπροσωπείας, κάτι το οποίο εξ αντικειμένου δεν υφίσταται στην περίπτωση της πλαστογραφίας («Τραπεζική Επιταγή» Χρ. Λουκά, Τόμος 1, 2η Έκδοση 1997, σελίδες 255-257, επίσης Commercial Law, Text, Cases and Materials, L.S. Sealy and R.J.A. Hooley, Oxford University Press, 4η έκδοση, σελίδα 567, άρθρα 25 και 26 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262). Αν δεν υπάρχει εξουσιοδότηση προς υπογραφή για τον σκοπό και την έκταση που τέθηκε, τότε ο αντιπροσωπευόμενος μπορεί να εγείρει τέτοια ένσταση έναντι οποιουδήποτε κομιστή. Για παράδειγμα ο εκδότης της επιταγής, εάν η επιταγή εκδόθηκε καθ' υπέρβαση εξουσιοδότησης, μπορεί να εγείρει τέτοια υπεράσπιση τόσο έναντι του δικαιούχου όσο και έναντι ενός απομακρυσμένου μέρους στην επιταγή, έστω και αν είναι νομιμοποιημένος κομιστής. Κατ' αναλογία ισχύει και έναντι κάθε επόμενου δικαιούχου και ούτω καθεξής, αν είναι τέτοια η περίπτωση.

Ένα παρεμφερές ζήτημα που αφορά την ευθύνη εκδότη επιταγής σε σχέση με την υπογραφή της, το οποίο όπως διαφάνηκε ετέθη, για πρώτη φορά ευθέως, προς εξέταση

στην υπόθεση **AGROMARKETS LARNACA LTD v. ΚΟΥΒΑΡΟΣ κ.α.**, Αριθμός Υπόθεσης 8615/2014, ημερομηνίας 17/6/2020, ήταν το κατά πόσον έχει ευθύνη ένας συνδικαιούχος λογαριασμού όταν ο έτερος συνδικαιούχος υπογράφει και εκδίδει επιταγή από τον κοινό λογαριασμό τους, η οποία εν τέλει είναι χωρίς αντίκρισμα και όταν σε τέτοια επιταγή αναγράφονται τα ονόματα αμφοτέρων των συνδικαιούχων του λογαριασμού. Στην εν λόγω υπόθεση οι κατηγορούμενοι αντιμετώπιζαν από κοινού τις ίδιες κατηγορίες για έκδοση επιταγών χωρίς αντίκρισμα. Δηλώθηκε ως παραδεκτό γεγονός πριν την έναρξη της ακροαματικής διαδικασίας για τον κατηγορούμενο 1, ότι η εκεί κατηγορούμενη 2, η οποία και παραδέχθηκε τις κατηγορίες, υπέγραψε και εξέδωσε τις επίδικες επιταγές από τον κοινό λογαριασμό της με τον κατηγορούμενο 1. Αυτό που υποστηρίχθηκε από την υπεράσπιση του κατηγορούμενου 1 στην εν λόγω υπόθεση, αφορούσε στη θέση ότι δεν αποδείχθηκε το συστατικό στοιχείο της έκδοσης των επίδικων επιταγών από τον κατηγορούμενο 1, εφόσον αυτός δεν ήταν το πρόσωπο που εξέδωσε τις επίδικες επιταγές, κατά το λεκτικό του άρθρου 305Α, λόγω του γεγονότος ότι αυτός δεν υπέγραψε τις επίδικες επιταγές και επομένως δεν θεωρείται ότι είναι ο εκδότης τους, σε αντίθεση βεβαίως με την κατηγορούμενη 2 και τα γεγονότα που δηλώθηκαν ως παραδεκτά.

Το Δικαστήριο με αναφορά στο άρθρο 73 του Περί Συναλλαγματικών Νόμου Κεφάλαιο 262, ως προς την έννοια της επιταγής και στο άρθρο 23 του εν λόγω Νόμου, σύμφωνα με το οποίο κανένα πρόσωπο υπέχει ευθύνη ως εκδότης, οπισθογράφος ή αποδέκτης συναλλαγματικής, εάν δεν την υπέγραψε υπό αυτήν την ιδιότητα, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι από τη στιγμή που ο κατηγορούμενος 1, ως ήταν παραδεκτό γεγονός, δεν υπέγραψε τις επίδικες επιταγές τότε δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ο εκδότης τους και ως εκ τούτου δεν φέρει οποιαδήποτε προσωπική αστική ευθύνη. Περαιτέρω ως ελέγχθη, με βάση αυτά τα γεγονότα, ότι δηλαδή ο κατηγορούμενος 1 δεν υπέγραψε τις επιταγές, αυτός δεν μπορεί να έχει την οποιαδήποτε ποινική ευθύνη επειδή οι επίδικες επιταγές δεν τιμήθηκαν λόγω έλλειψης διαθέσιμων κεφαλαίων (βλέπε σχετικά στα συγγράμματα «Τραπεζική Επιταγή», Χρ. Λουκά, Τόμος 1, 1997, 2η Έκδοση, σελίδα 195 και «Byles on Bills of Exchange and Cheques», 28η Έκδοση, σελίδα 58).

Πέραν των ανωτέρω, όπως ανέφερε το πρωτόδικο Δικαστήριο αν και δεν εντόπισε οποιαδήποτε καθοδηγητική αυθεντία του Ανωτάτου Δικαστηρίου που να αποφασίζει ευθέως το ζήτημα του κατά πόσον ο συνδικαιούχος ενός λογαριασμού θεωρείται εκδότης των επιταγών, έστω και αν δεν τις υπέγραψε αυτός, εντούτοις μέσα από τη διεξοδική νομική έρευνα για αυτό το ζήτημα παρέθεσε αποσπάσματα τα οποία εντόπισε από αυθεντίες του κοινοδικαίου, που πραγματεύονται το θέμα ευθέως. Τα εν λόγω αποσπάσματα και το σκεπτικό του Δικαστηρίου δίδουν την ορθή κατεύθυνση για αντίστοιχες περιπτώσεις, λειτουργώντας ως συμβουλευτικό ή αλλιώς πειστικό προηγούμενο, προς το παρόν, για αυτό το επιμέρους σημείο, εφόσον βρίσκονται στην ίδια νομολογιακή γραμμή και με τις αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου που αφορούν γενικά τον τρόπο ερμηνείας ποινικών διατάξεων.

Σύμφωνα με τη σχετική απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου της Ινδίας (Supreme Court of India, Criminal Appellate Jurisdiction, Criminal Appeal, no.813 of 2013), Aparna A. Shah v. Sheth Developers (P) Ltd, (2013) 8 SCC 71, όπου εξετάστηκε το ζήτημα αυτό, το Ανώτατο Δικαστήριο της Ινδίας, ανατρέποντας την απόφαση του Εφετείου, αποφάσισε ότι ο συνδικαιούχος ενός τραπεζικού λογαριασμού δεν μπορεί να θεωρείται ποινικά υπεύθυνος για την έκδοση επιταγής χωρίς αντίκρισμα στην περίπτωση που ο ίδιος δεν υπέγραψε τη μη τιμηθείσα επιταγή. Στη συγκεκριμένη υπόθεση, στα πλαίσια συμφωνίας